ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο ΚΕΜΠΑ
Αριθμός Αδειας 4537
ΕΛΤΑ Hellenic Post
ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1973/05 ΚΕΜΠΑ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ
Τεύχος 140 Ιούνιος 2007

ΙΝΕ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η ΜΙΣΘΩΤΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ & ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

• Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Τεύχος 140, Ιούνιος 2007

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Δύο ολόκληρα χρόνια συμπληρώνονται αυτές τις ημέρες από την θέση σε ισχύ του πλέον πρόσφατου Νόμου για την μετανάστευση (Ν.3386/2005), ο οποίος υιοθετήθηκε με την προοπτική να διευθετήσει οριστικά το σύνολο των ζητημάτων, τα οποία αφορούν τους οικονομικούς μετανάστες και τις οικογένειές τους. Ταυτόχρονα, η διάρκεια του τελευταίου ιστορικά κύματος μαζικής εισροής μεταναστευτικών πληθυσμών στην Ελλάδα αγγίζει σήμερα τα όρια της δεύτερης δεκαετίας, με αποτέλεσμα η παρουσία των αλλοδαπών πολιτών να εδραιώνεται και να μονιμοποιείται οριστικά. Το τεύχος αυτό της ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ παρουσιάζει άρθρο σχετικά με την αξιολόγηση των πρόσφατων εξελίξεων στην ελληνική μεταναστευτική πολιτική, καθώς επίσης και άρθρο σχετικά με την μισθωτή απασχόληση στον ευρύτερο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα της οικονομίας. Τέλος, παρουσιάζονται οι δραστηριότητες του ΙΝΕ το τελευταίο διάστημα.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Πολυζωγόπουλος
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Σάββας Ρομπόλης, Γιάννης Κουζής, Πέτρος Λινάρδος - Ρυλμόν, Βασίλης Παπαδόγαμβρος
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Σάββας Ρομπόλης
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: Γ. Κολλιάς, Δ. Κατσορίδας
ΓΡΑΦΕΙΑ: Ιουλιανού 24 Αθήνα, Τηλ: 210 8202247, Fax: 210 3304452
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ: www.inegsse.gr • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:** vpetrak@inegsse.gr
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΚΑΜΠΥΛΗ, Αντιγόνης 60, Τηλ: 210 5156820, Fax: 210 5156811

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΑΤΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Του Απόστολου Καψάλη

Δύο ολόκληρα χρόνια συμπληρώνονται αυτές τις ημέρες από την θέση σε ισχύ του πλέον πρόσφατου Νόμου για την μετανάστευση (Ν.3386/2005[1]), ο οποίος υιοθετήθηκε με την προοπτική να διευθετήσει οριστικά το σύνολο των ζητημάτων, τα οποία αφορούν στους οικονομικούς μετανάστες και στις οικογένειές τους. Ταυτόχρονα, η διάρκεια του τελευταίου ιστορικά κύματος μαζικής εισροής μεταναστευτικών πληθυσμών στην Ελλάδα αγγίζει σήμερα τα όρια της δεύτερης δεκαετίας, με αποτέλεσμα η παρουσία των αλλοδαπών πολιτών να εδραιώνεται και να μονιμοποιείται οριστικά.

Παράλληλα, ενηλικιώνονται, προοδευτικά, δεκάδες χιλιάδες παιδιά της πρώτης γενιάς οικονομικών μεταναστών της δεκαετίας του ’90, τα οποία είτε γεννήθηκαν στην Ελλάδα είτε εγκαταστάθηκαν σε αυτή σε μικρή ηλικία, στο πλαίσιο μιας ευρείας άτυπης οικογενειακής επανένωσης που συντελείται σιωπηρά όλα αυτά τα χρόνια. Κατά συνέπεια, η νομοθετική παρέμβαση της Πολιτείας θα έπρεπε να εστιάζει όχι τόσο στις μεθόδους και στις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής επίδοξων ή πρόσφατα εγκατεστημένων ανεπίσημων οικονομικών μεταναστών, αλλά, κυρίως, στην πρόβλεψη και στην διασφάλιση των προϋποθέσεων ομαλής και πλήρους ένταξης του μόνιμου αυτού πληθυσμού σε ένα ευρύ φάσμα τομέων της οικονομικής και κοινωνικής ζωής της χώρας.

Κατά συνέπεια, ο απολογισμός της εφαρμογής ενός καινοτόμου νομικού πλαισίου για την μετανάστευση δεν θα μπορούσε παρά να είναι προσανατολισμένος σε μια **αξιολόγηση αποτελεσμάτων**, δηλαδή σε μια ποσοτική, αλλά και ποιοτική αποτίμηση του βαθμού επίτευξης του απώτερου στόχου της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών.

Έτσι, η μελέτη ή η κριτική της μιας ή της άλλης νομικής διάταξης ή διοικητικής διαδικασίας δεν αρκεί, πλέον, να γίνεται κατά περίπτωση και με γνώμονα τα κλασσικά επιστημονικά κριτήρια, όπως για παράδειγμα, αυτό της τυπικής εναρμόνισης τους με την οικεία κοινοτική νομοθεσία. Όλες οι επιμέρους συνιστώσες του μεταναστευτικού θεσμικού πλαισίου μόνο συνολικά και ως προς την επάρκειά τους σαν τα κατάλληλα εργαλεία για την προώθηση της πλήρους κοινωνικής ένταξης των μεταναστών της χώρας έχει, στο εξής, νόημα να σχολιάζονται και να αξιολογούνται.

Αυτή είναι η οπτική γωνία υπό το πρίσμα της οποίας ο επιστημονικός φορέας του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος

---

1. ΦΕΚ Α· 212, 23/08/2005.

θεωρεί ότι πρέπει να εξετάσει την πορεία υλοποίησης των πρόσφατων νομοθετικών ρυθμίσεων, αποκρινόμενος έτσι με συνέπεια στην υποχρέωση, που είχε αναλάβει ταυτόχρονα, σχεδόν, με την ψήφιση του Ν. 3386/2005[2]. Στα τέλη του 2005 προείχε η παρουσίαση και ο έλεγχος της καινοτομίας των νέων ρυθμίσεων που εισήχθησαν από την Πολιτεία. Στα μέσα του 2007 είναι αναγκαίο να διερευνηθεί η επάρκεια των ρυθμίσεων αυτών στην κατεύθυνση της καταπολέμησης των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού σε βάρος των μεταναστών.

Άλλωστε, στο προηγούμενο σχετικό κείμενο[3] εξηγήθηκε γιατί ο Ν.3386/2005 θεωρείται ως η φυσική συνέχεια του προηγούμενου Ν.2910/2001, παρά τις εξαγγελίες των υπευθύνων για μια εκ βάθρων αναθεώρηση της ισχύουσας κατάστασης. Δύο, λοιπόν, είναι τα ζητήματα που χρήζουν διερεύνησης σε αυτή την χρονική στιγμή:

- το πρώτο αφορά την παρακολούθηση της επίτευξης των τεσσάρων κεντρικών στόχων που τέθηκαν από το αρμόδιο Υπουργείο με την ψήφιση του Ν.3386/2005,

- το δεύτερο ζήτημα είναι η διερεύνηση των λόγων που οδήγησαν στην τροποποίηση του Νόμου αυτού, λίγους μόνο μήνες μετά την ψήφισή του.

Ι. Η επίτευξη των κεντρικών στόχων που τέθηκαν με τον Ν.3386/2005

Μια εκ των πραγμάτων βασική πρόκληση, που έπρεπε να αντιμετωπίσει η Πολιτεία το 2005, ήταν η πρόβλεψη κανόνων για την παροχή αδειών διαμονής αφενός, στους μετανάστες, των οποίων οι άδειες διαμονής έληξαν την περίοδο πριν την ψήφιση του Νόμου και αφετέρου, προκειμένου για την οριστική «τακτοποίηση» των ανεπίσημων μεταναστών, όσων δηλαδή δεν διέθεταν κανένα τίτλο διαμονής το ίδιο χρονικό διάστημα.

Προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι πιθανότητες εμφάνισης προβλημάτων γραφειοκρατικής φύσης στην υλοποίηση αυτών των διαδικασιών, εισήχθηκε παράλληλα και ένα διαφορετικό διοικητικό μοντέλο, πιο λειτουργικό και φιλικό προς τους ενδιαφερόμενους. Από την πρώτη στιγμή, όμως, εκφράστηκαν σοβαρές ανησυχίες από πολλές πλευρές σχετικά με τις προοπτικές επιτυχίας της νέας πρωτοβουλίας. Αυτό συνέβη για δύο λόγους.

Κατ' αρχήν, γιατί οι ουσιαστικές προϋποθέσεις που τέθηκαν για την συμμετοχή στις διαδικασίες, αντίστοιχα, της παραγράφου 10 και 11 του άρθρου 91 του Ν.3386/2005, ήταν τέτοιες, που δεν θα επέτρεπαν παρά σε έναν πολύ μικρό αριθμό μεταναστών να συμμετάσχει στις δύο αυτές διαδικασίες απόκτησης αδειών διαμονής.

---

2. *Βλ. Καψάλης Απόστολος, «Ο Νόμος 3386/2005: το "νέο" θεσμικό πλαίσιο για την μετανάστευση», Ενημέρωση του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, τεύχος 123, Δεκέμβριος 2005, σελ. 2-13.*
3. *Καψάλης Α., ό.π.*

Δεύτερον, γιατί η Διοίκηση ήταν αδύνατον στην υφιστάμενη τότε κατάστασή της να σηκώσει το βάρος υλοποίησης των προβλεπόμενων διαδικασιών, ελλείψει μάλιστα οποιασδήποτε προηγούμενης ειδικής μέριμνας για την ενίσχυση, την αναδιοργάνωση και την μετεκπαίδευση του στελεχικού δυναμικού των αρμόδιων υπηρεσιών.

Έτσι, οι αρχικοί φόβοι επαληθεύτηκαν στο ακέραιο, μολονότι θεωρητικά απλοποιήθηκε η όλη διαδικασία έκδοσης των αδειών διαμονής, ιδίως, με την ενοποίηση των δύο απαιτούμενων αδειών σε μια ενιαία και με την συγκέντρωση των βασικών αρμοδιοτήτων σε μια Υπηρεσία (Περιφέρεια). Κατά γενική ομολογία, ένας πολύ μεγάλος αριθμός μεταναστών εξακολουθεί να βρίσκεται σήμερα σε ανεπίσημο καθεστώς, ενώ ακόμη και γι' αυτούς, οι οποίοι κατάφεραν να υποβάλλουν την σχετική αίτηση, η εξέταση του φακέλου τους δεν έγινε χωρίς προσκόμματα.

Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει μια απαραίτητη διευκρίνιση. Ανεξάρτητα από την κριτική, η οποία μπορεί να ασκηθεί για τις ουσιαστικές προϋποθέσεις για την απόκτηση και την ανανέωση των αδειών διαμονής, ο απολογισμός της προσπάθειας περιορισμού του πληθυσμού των ανεπίσημων μεταναστών προϋποθέτει απαραίτητα την στατιστική επεξεργασία των ποσοτικών δεδομένων που αφορούν τον πληθυσμό αυτό.

Όπως είναι γνωστό, το Υπουργείο Εσωτερικών έχει εγκαινιάσει από καιρό ένα σύστημα διαχρονικής καταγραφής των αιτήσεων και της πορείας έκδοσης των αδειών διαμονής, με την βοήθεια του οποίου οι αρμόδιοι θα έπρεπε να είναι σε θέση να γνωρίζουν ανά πάσα στιγμή τα σχετικά μεγέθη. Ποτέ, όμως, μέχρι σήμερα δεν έχουν επίσημα δημοσιοποιηθεί από το Υπουργείο στατιστικά στοιχεία, που να αφορούν στην πορεία έκδοσης και ανανέωσης των αδειών διαμονής, μολονότι ανεξάρτητοι επιστημονικοί φορείς ή μη κυβερνητικές οργανώσεις αναφέρονται συχνά σε αδημοσίευτα στοιχεία από αυτή την βάση δεδομένων, τα οποία αποκτούν έπειτα από σχετικό αίτημα και διάστημα ενός περίπου μήνα.

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα ανεπίσημα στοιχεία που κυκλοφόρησαν στα τέλη του 2006[4] και τα οποία συμπεριλαμβάνονται επουσιωδώς διαφοροποιημένα στην ιστοσελίδα μιας μη κυβερνητικής οργάνωσης με τον ίδιο τίτλο[5], προκύπτει ότι πολλούς μήνες μετά την έναρξη ισχύος του Νόμου η συμμετοχή των μεταναστών στις διαδικασίες ήταν πολύ περιορισμένη. Ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι σύμφωνα με τους κυβερνητικούς υπολογισμούς, οι σχετικές ρυθμίσεις αφορούσαν εξ' αρχής περίπου 250.000 ανθρώπους, τα μοναδικά διαθέσιμα (και πάντοτε ελεγχόμενα για την αξιοπιστία τους) στατιστικά δεδομένα δίνουν μια πολύ διαφορετική εικόνα.

Οι αιτήσεις που κατατέθηκαν συνολικά για την ανανέωση των αδειών, που έληξαν

---

4. Κατά την συζήτηση του σχεδίου του Ν.3536/2007 στα πλαίσια της ΟΚΕ.

5. Ο τίτλος είναι: Εφαρμογή των Μεταβατικών Διατάξεων του Ν. 3386/2005 (παρ. 10 & 11 του άρθρου 91). Οριστικά στοιχεία από τις Περιφέρειες της Χώρας (18/05/2006). Πηγή: www.antigone.gr

πριν την ψήφιση του Νόμου και για την «νομιμοποίηση» των ανεπίσημων μεταναστών, ήταν μόλις 138.951. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των αιτήσεων της παρ. 10 του άρθρου 91 στους Δήμους (ολοκλήρωση διαδικασιών ανανέωσης) ήταν 46.502 και ο αριθμός των αιτήσεων της παρ. 11 του άρθρου 91 (ανεπίσημοι μετανάστες) ήταν 92.449.

Ειδικά για την τελευταία κατηγορία των ανεπίσημων μεταναστών η σχετική διάταξη προέβλεπε ότι *«οι σχετικές αιτήσεις υποβάλλονται στους οικείους δήμους κατά το χρονικό διάστημα από 01/10/2005 μέχρι και 31/12/2005. Οι δήμοι υποχρεούνται, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από την υποβολή της αίτησης, να διαβιβάσουν τους σχετικούς φακέλους στην αρμόδια Περιφέρεια»*. Κατά συνέπεια το αργότερο στις 28/02/2006 όλοι οι φάκελοι θα έπρεπε να είχαν διαβιβαστεί στην Περιφέρεια, όμως, μέχρι τον Μάιο του 2006, από τις 92.449 περιπτώσεις, τελικά, μόνον οι 61.311 διαβιβάστηκαν στην υπηρεσία αυτή.

Από τις αιτήσεις που τελικά έφτασαν στην Περιφέρεια, οι 43.514 ήταν σε εκκρεμότητα για πολλούς μήνες. Με άλλα λόγια, σχεδόν 7 στις 10 περιπτώσεις μεταναστών δεν γνώριζαν στις 18/05/2006, εάν, τελικά, οι αιτήσεις τους απορρίφθηκαν ή όχι. Στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται τα οριστικά συγκεντρωτικά στοιχεία την ημερομηνία αυτή:

Πίνακας 1
Αριθμός αιτήσεων για ανανέωση των αδειών κατά περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡ. 10 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 91 (Νομαρχίες)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡ. 10 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 91 ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΕΧΟΥΝ ΕΚΔΟΘΕΙ ΑΔΕΙΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡ. 10 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 91 (Δήμοι)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡ. 11 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 91 (Δήμοι)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡ. 11 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 91 ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΔΙΑΒΙΒΑΣΘΕΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΔΕΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡ. 11 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 91 ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΚΔΟΘΕΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΔΕΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡ. 11 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 91 ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΠΟΡΡΙΦΘΕΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΔΕΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡ. 11 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 91 ΠΟΥ ΕΚΚΡΕΜΟΥΝ ΓΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗ
ΚΡΗΤΗΣ	1.543	1.123	1.701	4.843	4.843	1.625	343	2875
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	221	185	231	893	943	150	22	671
ΗΠΕΙΡΟΥ	392	364	364	664	623	390	31	202
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ -ΘΡΑΚΗΣ	409	409	409	1.029	1.029	949	45	35
ΣΤΕΡ. ΕΛΛΑΔΑΣ	2.042	1.779	1.765	5.931	4.736	622	43	3.918
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	831	680	908	2.513	2.202	774	18	1.410
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.363	2.118	2.835	8.457	8.288	475	51	7.702
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	2.936	2.656	2.696	5.673	5.734	2.236	582	2.916
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	368	367	458	689	586	294	25	267
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	727	652	596	1.870	1.537	447	130	960
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.574	951	1.245	4.000	3.195	726	34	2.435
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	2.488	2.099	1.661	3.788	2.690	1.280	160	730
ΑΤΤΙΚΗΣ								
ΔΑΜ Αθηνών	18.565	-	26.661	40.663	14.501	2.340	-	12.161
ΔΑΜ Ανατολικής Αττικής	1.671	1.170	2.606	5.036	4.700	1.942	-	2.758
ΔΑΜ Δυτ. Αττικής & Πειραιά	2.850	2.575	2.366	6.400	5.804	1.330	-	4.474
ΣΥΝΟΛΟ ΑΤΤΙΚΗΣ	23.086	3.745	31.633	52.099	25.005	5.612	0	19.393
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	**38.980**	**17.128**	**46.502**	**92.449**	**61.311**	**15.580**	**1.484**	**43.514**

Εφαρμογή των Μεταβατικών Διατάξεων του Ν. 3386/2005 (παρ. 10 & 11 του άρθρου 91). Οριστικά στοιχεία από τις Περιφέρειες της Χώρας (18/05/2006). Πηγή: www.antigone.gr

Μολονότι, οι δυνατότητες επαλήθευσης των διαθέσιμων αυτών στοιχείων είναι περιορισμένες, από την καθημερινή εμπειρία πιθανολογείται ότι η πραγματική κατάσταση στις αρμόδιες αρχές δεν θα πρέπει να απέχει σημαντικά.

Σε δημοσιεύματα του Τύπου[6] αναφέρεται ότι έπειτα από σχετική έρευνα αποδείχθηκε ότι, ενδεικτικά, για την περίπτωση της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, στα τέλη του 2006 και ενώ είχαν παρέλθει ακόμη και 13 μήνες από την ημερομηνία αρχικής κατάθεσης των δικαιολογητικών στον οικείο δήμο, στο 95% των περιπτώσεων οι ενδιαφερόμενοι δεν είχαν λάβει καμία απάντηση από την Περιφέρεια. Για τον λόγο αυτό, άλλωστε, κατατέθηκε μηνυτήρια αναφορά κατά παντός υπευθύνου στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών.

Από τον προηγούμενο πίνακα προκύπτει ότι πράγματι, το καλοκαίρι του 2006 η συγκεκριμένη Περιφέρεια εμφάνιζε ένα υψηλό ποσοστό εκκρεμών αιτήσεων της τάξης του 93% (7.702/8.288). Κατά συνέπεια, εκτός από τον περιορισμένο αριθμό, όσων μεταναστών κατάφεραν τελικά να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις που τέθηκαν και να εκμεταλλευτούν τις «ευκαιρίες» της Πολιτείας, συμπεραίνεται, επίσης, ότι ένα μεγάλο ποσοστό από αυτούς δεν απέκτησε ποτέ άδεια διαμονής, εξαιτίας της ανεπάρκειας του διοικητικού μηχανισμού να ανταποκριθεί στο αυξημένο φόρτο εργασίας που του επιβλήθηκε.

Γίνεται, έτσι, εύκολα αντιληπτό ότι δεν μπορεί καν να τεθεί ζήτημα αξιολόγησης των διαδικασιών παροχής αδειών διαμονής στα πλαίσια της οικογενειακής επανένωσης ή της υπαγωγής στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος μετανάστη εξαιτίας της παντελούς απουσίας σχετικών στατιστικών δεδομένων. Παρ' όλα αυτά, το σύνολο των ουσιαστικών προϋποθέσεων και το υψηλό κόστος, που προβλέπονται από τα προεδρικά διατάγματα 131 και 150/2006[7], με τα οποία εναρμονίζεται η ελληνική νομοθεσία με τις αντίστοιχες οδηγίες, δεν αφήνουν μεγάλα περιθώρια αισιοδοξίας αναφορικά με την δυνατότητα αξιοποίησής τους από τους μετανάστες και τις οικογένειές τους.

Συμπερασματικά, το πρόβλημα της διατήρησης ενός μεγάλου ποσοστού μεταναστών σε ανεπίσημο καθεστώς διατηρείται και αναμένεται να ενταθεί στο μέλλον, εφόσον από τη μια, το σύστημα εξέτασης των αιτήσεων εξακολουθεί να είναι γραφειοκρατικά δομημένο, ενώ από την άλλη, οι ουσιαστικές προϋποθέσεις ανανέωσης των αδειών ικανοποιούνται με δυσκολία. Η αναγκαιότητα τροποποίησης του Ν.3386/2005 δεν συνιστά παρά έμμεση παραδοχή αυτής της κατάστασης που βιώνουν εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες στην χώρα μας.

ΙΙ. Η τροποποίηση του Ν.3386/2005

Στα τέλη του 2006 είναι, πλέον, εμφανές ότι έχουν συσσωρευτεί πολλά νομικά και διοικητικά κωλύματα κατά την υλοποίηση του Νόμου, έτσι ώστε η τροποποίησή

---

6. *Παπαδοπούλου Λαμπρινή, «"Όμηροι" της γραφειοκρατίας περισσότεροι από 10.000 μετανάστες», εφημ. Εγνατία, Θεσσαλονίκη, 09/12/2006.*
7. *ΦΕΚ Α΄143, 13/07/2006 και ΦΕΚ Α΄160, 31/07/2006.*

του να θεωρείται ως η μοναδική λύση για την εξάλειψή τους. Ο αρμόδιος Υπουργός στην εισήγηση του ενώπιον της Κυβερνητικής Επιτροπής τον Οκτώβριο του 2006[8] αναγνωρίζει δημόσια την ύπαρξη σημαντικών δυσλειτουργιών και καταθέτει προς επίλυσή τους ένα σχέδιο Νόμου με τρεις κατευθυντήριους άξονες: τον εξοβελισμό και των τελευταίων γραφειοκρατικών αγκυλώσεων, την επίλυση όλων των προβλημάτων που δεν οφείλονται σε υπαίτια συμπεριφορά των μεταναστών και τέλος, την διευκόλυνση της κοινωνικής τους ένταξης.

Τελικά, τον Φλεβάρη του 2007 ψηφίζεται ο Νόμος 3536/2007[9] με τίτλο *«Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης»*. Στην μεταναστευτική πολιτική αφιερώνονται τα 20 από τα 22 συνολικά άρθρα του, τα οποία αφορούν και στους τρεις κεντρικούς άξονες της νέας νομοθετικής πρωτοβουλίας της Πολιτείας.

Α) Ως προς τον πρώτο άξονα, την άρση των γραφειοκρατικών προβλημάτων, η αίσθηση που δημιουργείται είναι ότι με τον Νόμο αυτό δεν γίνεται καμία προσπάθεια εισαγωγής τολμηρών αναδιαρθρώσεων στο διοικητικό μοντέλο, το οποίο όλο το προηγούμενο διάστημα αποδείχθηκε ότι δεν απέδωσε τα αναμενόμενα.

Εκτός, ίσως, από ορισμένες επουσιώδους σημασίας διευκολύνσεις ως προς τις προθεσμίες ανανέωσης της άδειας διαμονής και την πρόβλεψη σύστασης επιπλέον Επιτροπών Μετανάστευσης στην Αττική και την Θεσσαλονίκη (άρθρο 4, Ν. 3536/2007), καμία άλλη αλλαγή προς τα βελτίω δεν εισάγεται στο σύστημα διοικητικής διεκπεραίωσης των αιτήσεων για έκδοση ή ανανέωση των αδειών.

Σημειωτέον ότι, ήδη, από τον Αύγουστο του 2006 η ανεξάρτητη αρχή του Συνηγόρου του Πολίτη με έγγραφο της προς τον Υφυπουργό Εσωτερικών[10], μεταξύ άλλων, παρατηρεί ότι κεντρικό ζήτημα για την ομαλοποίηση της διαδικασίας χορήγησης αδειών διαμονής παραμένει η επαρκής, ποσοτικά και ποιοτικά, στελέχωση όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών αλλοδαπών και εισηγείται την αύξηση (καταρχήν κατά 50%) των οργανικών θέσεων με το απαραίτητο μόνιμο προσωπικό.

Β) Σε ζητήματα σχετικά με τον δεύτερο άξονα, την αντιμετώπιση των προβλημάτων που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα των μεταναστών, είναι αφιερωμένες οι περισσότερες ρυθμίσεις του Ν. 3536/2007. Προφανώς με την χρήση μιας αμιγώς νομικής ορολογίας *(υπαίτια συμπεριφορά)* εννοείται η πραγματική ανυπέρβλητη αδυναμία του ενδιαφερομένου να ανταποκριθεί στις ουσιαστικές προϋποθέσεις που επιβάλλει ο Νόμος, προκειμένου να διατηρηθεί το επίσημο καθεστώς διαμονής του στην χώρα.

---

8. Το κείμενο της εισήγησης του Υπουργού είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του Υπουργείου και στην διεύθυνση www.ypes.gr.

9. ΦΕΚ Α· 42, 23/02/2007.

10. Αρ. Πρωτ. 2138 της 7ης Αυγούστου 2006, με τίτλο «Σημεία ενδεχόμενης βελτίωσης Ν. 3386/2005».

Στην προαναφερθείσα εισήγηση του αρμόδιου Υπουργού, τον Οκτώβρη του 2006, αναφέρεται επακριβώς ότι *«ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα για την ανανέωση των αδειών διαμονής υπήρξε η αδυναμία συμπλήρωσης του απαιτούμενου, ανά ασφαλιστικό φορέα, αριθμού ενσήμων, λόγω διακεκομμένων χρονικών διαστημάτων απασχόλησης».* Η επισήμανση της κρισιμότητας του ζητήματος είναι ορθή, πλην όμως, η ερμηνεία που αποδίδεται είναι ολοκληρωτικά εσφαλμένη.

Όπως έχει, κατά κόρον, υποστηριχθεί στο παρελθόν, πράγματι, το πιο σημαντικό πρόβλημα για τους μετανάστες μισθωτούς αποτέλεσε, όχι η αδυναμία συμπλήρωσης, αλλά απόδειξης του απαιτούμενου κάθε φορά αριθμού ενσήμων. Με άλλα λόγια, η δυσκολία του συνόλου των μεταναστών δεν εντοπίζεται στο γεγονός ότι δεν πραγματοποιήθηκαν οι ημέρες εργασίας, αλλά στην διαδεδομένη πρακτική του εργοδότη να μην εκπληρώνει στο έπακρο τις κοινωνικοασφαλιστικές του υποχρεώσεις.

Έτσι, ανάλογη της ερμηνείας του φαινομένου αυτού από την πλευρά των αρμοδίων φορέων είναι και η λύση, που τελικά υιοθετείται και συνίσταται, μεταξύ άλλων, στην δυνατότητα εξαγοράς των υπολειπόμενων ενσήμων σε ποσοστό μέχρι 20% του συνολικά απαιτούμενου ανά περίπτωση αριθμού ενσήμων. Από την συγκεκριμένη διάταξη (άρθρο 6, Ν.3536/2007) προκύπτουν δύο βασικά ζητήματα.

Το πρώτο έχει να κάνει με τον ***προσδιορισμό του αναγκαίου αριθμού ενσήμων***. Σύμφωνα με το άρθρο 15 του Ν.3386/2005 μια από τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανανέωση των αδειών διαμονής είναι *«η πραγματοποίηση ελάχιστου αριθμού ημερομισθίων στον οικείο ασφαλιστικό φορέα, όπως αυτά καθορίζονται στην απόφαση του άρθρου 90 παρ. 1 του νόμου αυτού»*. Ο λόγος για την Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) υπ' αριθμό 160, η οποία εκδόθηκε με σημαντική καθυστέρηση, στις 3 Ιανουαρίου 2006.

Σύμφωνα με αυτή την Απόφαση, προκειμένου να ανανεώσουν την άδεια διαμονής τους, οι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ πρέπει να αποδείξουν 200 ημέρες ασφάλισης ανά έτος και οι ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ 150 ημέρες ασφάλισης. Για τους ασφαλισμένους στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, οι οποίοι απασχολούνται με σχέση εξαρτημένης εργασίας σε περισσότερους του ενός μη σταθερούς εργοδότες (οικοδόμοι, αποκλειστικοί νοσοκόμοι και προσωπικό εργαζόμενο κατ' οίκον του εργοδότη) ο ελάχιστος ετήσιος χρόνος ασφάλισης είναι οι 150 ημέρες. Τέλος, σε περιπτώσεις κατόχων αδειών διαμονής για παροχή υπηρεσιών ή έργου ή ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας ο αντίστοιχος αριθμός είναι 250, ενώ σε όσες περιπτώσεις οι μετανάστες αυτοί ασφαλίζονται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ως ελάχιστος χρόνος ασφάλισης ορίζονται οι 200 ημέρες ασφάλισης ανά έτος.

Στην ίδια ΚΥ Απόφαση ορίζεται, επίσης, ότι σε περιπτώσεις μεταναστών, οι οποίοι έλαβαν άδεια διαμονής βάσει των διατάξεων της παρ. 11 του άρθρου 91 (ανεπίσημοι) κατά την ανανέωση των αδειών τους για εργασία ως ελάχιστο χρονικό διάστημα ασφάλισης ορίζεται το ήμισυ των ημερών απασχόλησης κατά την διάρκεια του έτους, εντός του οποίου είχαν δικαίωμα εργασίας. Η συγκεκριμένη εξαίρεση προκάλεσε μεγάλα προβλήματα ερμηνείας

από την πλευρά των αρμοδίων υπηρεσιών με αποτέλεσμα το αρμόδιο Υπουργείο να εκδώσει ειδική εγκύκλιο εννέα μήνες αργότερα (οικ. 18875, στις 26 Σεπτεμβρίου 2006), έτσι ώστε να καταστεί σαφές ότι για τους συμμετέχοντες στην «ευκαιρία νομιμοποίησης» τα απαιτούμενα ένσημα είναι ανά περίπτωση τα μισά από αυτά τα οποία απαιτούνται για τις άλλες κατηγορίες μεταναστών, δηλαδή 100 αντί 200 ή 75 αντί 150 κ.ο.κ.

Το δεύτερο ζήτημα αφορά αυτή καθεαυτή την ***δυνατότητα εξαγοράς μέχρι 20% των απαιτούμενων ενσήμων***, τα οποία υπολογίζονται, όπως αναλύθηκε προηγούμενα. Σύμφωνα με την οικεία διάταξη (άρθρο 6 παρ. 2 του Ν.3536/2007) στο πρώτο εδάφιο της περίπτωσης γ΄ της παρ. 2 του άρθρου 15 του Ν. 3386/2005 προστίθεται το ακόλουθο εδάφιο: *«εάν ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει πραγματοποιήσει μικρότερο αριθμό ημερομισθίων, μπορεί να προβεί στην εξαγορά αριθμού ημερών ασφάλισης μέχρι ποσοστού 20% του απαιτούμενου βάσει της ανωτέρω απόφασης[11] αριθμού. Σε περίπτωση ανανέωσης διετούς άδειας διαμονής, η προϋπόθεση αυτή πρέπει να συντρέχει αθροιστικά για το σύνολο της διετίας»*.

Όσες φορές κατά το παρελθόν έχει προβλεφθεί αντίστοιχη «διευκόλυνση», εμφανιζόμενη μάλιστα ως ευεργετική ρύθμιση προς τους μετανάστες, η αντίδραση των συνδικάτων ήταν η ίδια. Πρόκειται, στην ουσία, για διευκόλυνση προς όσους εργοδότες προτίθενται να παραβιάσουν την οικεία ασφαλιστική νομοθεσία και όχι ως προς τους μετανάστες εργαζόμενους, οι οποίοι, ούτως ή άλλως, δεν έχουν οι ίδιοι νομικά την ευθύνη για την επικόλληση των ενσήμων που αντιστοιχούν στις πραγματοποιηθείσες ημέρες εργασίας.

Προς αποφυγή παρερμηνειών και γραφειοκρατικών δυσλειτουργιών εκδόθηκαν δύο ακόμη ερμηνευτικά νομικά κείμενα αναφορικά με τον Ν. 3563/2007 και ειδικότερα σε σχέση με την διαδικασία ανανέωσης των αδειών διαμονής. Το πρώτο από αυτά τα κείμενα είναι η εγκύκλιος υπ' αριθμ.30 του Υπουργείου Εσωτερικών, η οποία εκδόθηκε στις 17 Απριλίου με θέμα: «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής (Ν.3536/2007)». Το δεύτερο κείμενο είναι μια άλλη εγκύκλιος, η υπ' αριθμ. 74 της 22ας Μαΐου 2007, η οποία αφορά ειδικότερα στην αναγνώριση του χρόνου ασφάλισης για την τακτοποίηση της νόμιμης διαμονής στην χώρα δυνάμει του Ν.3536/2007.

Αναφορικά με το άρθρο 6 του Νόμου, στην πρώτη εγκύκλιο (αριθμ. 30) περιγράφεται η διαδικασία ανανέωσης των αδειών ενώ επιβεβαιώνεται, πλέον, αναντίρρητα ότι πρόκειται για μια βαθιά γραφειοκρατική διοικητική μέθοδο:

- ο ενδιαφερόμενος μετανάστης σε διάστημα δύο μηνών πριν την λήξη της άδειάς του υποβάλλει αίτηση στον Δήμο επισυνάπτοντας τα δικαιολογητικά του άρθρου 15. Ο Δήμος στην περίπτωση που διαπιστώσει ότι ο φάκελος είναι τυπικά πλήρης τον διαβιβάζει στην αρμόδια Περιφέρεια.

---

11. Σημ.: εννοείται η ΚΥΑ 160/03.01.2006, όπως αναλύθηκε ανωτέρω.

- Η Περιφέρεια προσμετρά τις ημέρες ασφάλισης που αποδεικνύει ο εργαζόμενος και τυχόν ημέρες εργασίας, που ο ενδιαφερόμενος τεκμηριωμένα δεν παρείχε εργασία.

- Εάν ο απαραίτητος αριθμός ημερών ασφάλισης συμπληρώνεται, η Περιφέρεια προχωρά στην εξέταση του φακέλου.

- Εάν όχι και μόνο εφόσον υπολογισθεί ότι εξαγοράζοντας το 20% του συνόλου των απαιτούμενων ημερών ασφάλισης θα ικανοποιηθεί η απαίτηση αυτή, η Περιφέρεια αποστέλλει μέσω του Δήμου έγγραφο στον εργαζόμενο γνωστοποιώντας του τον αριθμό αυτό.

- Με το έγγραφο που παραλαμβάνει ο μετανάστης απευθύνεται στον ασφαλιστικό του φορέα, εξαγοράζει τα ένσημα και προσκομίζει στον Δήμο την βεβαίωση εξαγοράς, *«η οποία θα πρέπει να αποσταλεί άμεσα στην αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας για να ολοκληρωθεί ο φάκελος και να εκδοθεί η άδεια διαμονής»*.

Δεν χωρά αμφιβολία ότι η πρόβλεψη της δυνατότητας εξαγοράς ενσήμων συνεπάγεται: α) ανυπέρβλητα γραφειοκρατικά κωλύματα, β) οικονομική επιβάρυνση των μεταναστών με χρηματικά ποσά, τα οποία από το Νόμο είναι υποχρεωμένος να καταβάλει ο εργοδότης και τα οποία δεν συνυπολογίζονται τελικά σαν πραγματικές ημέρες ασφάλισης στα αρχεία του ασφαλιστικού φορέα, γ) ευθεία επίσημη προτροπή προς τους εργοδότες για παραβίαση θεμελιωδών κοινωνικοασφαλιστικών υποχρεώσεων τους, δ) αθέμιτη μείωση του εργασιακού κόστους προς όφελος όσων απασχολούν μετανάστες εργαζόμενους και ε) ενδυνάμωση μιας ιδιότυπης «ομηρίας» των εργαζομένων μεταναστών και των οικογενειών τους από τις προθέσεις του εργοδότη τους.

Γ) Ο τρίτος άξονας έχει να κάνει με την κοινωνική ένταξη των μεταναστών. Κατά την ψήφιση του Ν. 3386/2005 η Πολιτεία είχε περιοριστεί στην εξαγγελία ορισμένων γενικών αρχών. Δύο χρόνια αργότερα συστήνεται μια Εθνική Επιτροπή με σκοπό να συνδράμει το αρμόδιο Υπουργείο στον τομέα της χάραξης και της εφαρμογής της πολιτικής για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών. Από την περιγραφή των αρμοδιοτήτων της Εθνικής Επιτροπής για την Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών συμπεραίνεται ότι από την πλευρά των υπευθύνων για την μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα έχει γίνει μια ουσιώδης παρανόηση.

Η κοινωνική ένταξη δεν μπορεί να αποτελέσει έναν -με την κυριολεκτική έννοια του όρου- *συγκεκριμένο στόχο*, ώστε να είναι εφικτή ή επιβεβλημένη η υιοθέτηση της αρμόζουσας πολιτικής ή του κατάλληλου επιχειρησιακού προγράμματος για την επίτευξή του. Στην πραγματικότητα η κοινωνική ένταξη οποιουδήποτε ατόμου ή ομάδας προσώπων δεν μπορεί παρά να είναι το αποτέλεσμα επιτυχημένων επιμέρους πολιτικών σχετικών με την απρόσκοπτη πρόσβαση τους σε δημόσιες υπηρεσίες, με την πλήρη άσκηση των θεμελιωδών τους δικαιωμάτων και με την καθολική απόλαυση δημοσίων αγαθών.

Ακόμη και σε χώρες της Ευρωπαϊκής

Ένωσης, όπου χάρη στην απόδοση της ιθαγένειας στους απογόνους των πρώτων μεταναστών οι προηγούμενες προϋποθέσεις είναι, έστω, θεσμικά εγγυημένες, η κοινωνική ένταξη των πληθυσμών αυτών παραμένει ακόμη και σήμερα το ζητούμενο και το μεγάλο στοίχημα για την κοινωνική Ευρώπη του μέλλοντος. Δύσκολα, λοιπόν, θα ήταν κανείς σε θέση να ευελπιστεί ότι τα Ολοκληρωμένα Προγράμματα Κοινωνικής Ένταξης[12] είναι ικανά να αποφέρουν θετικά αποτελέσματα την στιγμή που ο αποκλεισμός από την επίσημη αγορά εργασίας οφείλεται, κυρίως, στην αδυναμία της Πολιτείας να εξασφαλίσει την ευχερή απόκτηση μιας μακράς διάρκειας άδειας διαμονής σε μετανάστες που είναι εγκατεστημένοι αδιάλειπτα στην χώρα για διάστημα δύο περίπου δεκαετιών.

Τα συνδικάτα των εργαζομένων υποστήριζαν πάντοτε με σθένος την σπουδαιότητα του κοινωνικού διαλόγου και την ανάγκη για ενεργό συμμετοχή των εργαζομένων στα κέντρα λήψης των αποφάσεων, εντός και εκτός της επιχείρησης. Όμως, όταν συστηματικά αγνοούνται όλες οι προτάσεις τους σχετικά με την μετανάστευση στην χώρα και ειδικότερα αναφορικά με την παραβίαση των θεμελιωδών εργασιακών δικαιωμάτων των μεταναστών, η λειτουργία της Επιτροπής αυτής έχει εκ των πραγμάτων περιορισμένες πιθανότητες επιτυχίας στο έργο της.

Για παράδειγμα, ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών δεύτερης γενιάς είναι αυτό της ελεύθερης συμμετοχής των παιδιών των πρώτων οικονομικών μεταναστών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Ένα από τα αποτελεσματικότερα εργαλεία για την ένταξη των παιδιών αυτών στην κοινωνία υποδοχής έχει αποδειχθεί διαχρονικά η απόκτηση της ιθαγένειας του κράτους υποδοχής στο οποίο γεννήθηκαν ή άλλες νομικές οδοί μέσω των οποίων επιτεύχθηκε ένα ιδιαίτερο καθεστώς διαμονής, πλήρως ανεξαρτητοποιημένο από την αγορά εργασίας ή από οποιαδήποτε επαγγελματική δραστηριότητα.

Στην Ελλάδα το εν λόγω ζήτημα εξακολουθεί να τυγχάνει ευκαιριακής και συμπτωματικής ρύθμισης δημιουργώντας μια σειρά προβλημάτων, τόσο για τα παιδιά αυτά, όσο και για τους ίδιους τους γονείς τους. Πλήθος διάσπαρτων και συχνά αντιφατικών διατάξεων αφορούν στην εκπαίδευση των «υπηκόων τρίτων χωρών» χωρίς να συνεκτιμάται η διάρκεια της (πραγματικής) διαμονής τους στη χώρα ή το γεγονός της γέννησής τους σ' αυτή. Μάλιστα, στον Ν.3536/2007 παρατηρήθηκε το παράδοξο φαινόμενο -μεταξύ άλλων προϋποθέσεων οικογενειακής φύσης- η φοίτηση παιδιών στην πρωτοβάθμια ή την δευτεροβάθμια εκπαίδευση να έχει ως ευεργετική συνέπεια την δυνατότητα «νομιμοποίησης» των γονέων τους (όπως ο γάμος με Έλληνα πολίτη, άρθρο 18, Ν.3536/2007).

Όπως πολύ σωστά σημειώνεται στην Γνώμη της ΟΚΕ[13] αναφορικά με το σχέδιο του Νόμου αυτού και με αφορμή την απαγόρευση χορήγησης άδειας διαμονής

---

12. Του πρώτου άρθρου του Ν.3536/2007.

13. Γνώμη ΟΚΕ 165, 16 Ιανουαρίου 2007, σελ. 11.

για λόγους σπουδών, σε όσους διαμένουν στην χώρα ως εργαζόμενοι ή για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα (άρθρο 10, Ν.3536/2007): «η χορήγηση άδειας διαμονής για λόγους σπουδών και γενικότερα οι όροι πρόσβασης σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης της χώρας για τους αλλοδαπούς πολίτες θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο γενικότερου και ολοκληρωμένου σχεδιασμού από το αρμόδιο Υπουργείο Παιδείας και να μην ρυθμίζεται αποσπασματικά με αφορμή τροποποιήσεις του Νόμου για την μετανάστευση και σε συνάρτηση με την έκδοση αδειών διαμονής όπως εν προκειμένω».

Το ίδιο ισχύει και για όλα τα πεδία της κοινωνικής ζωής των μεταναστών και των οικογενειών τους και ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τον εργασιακό τομέα. Εάν για κάθε έναν τομέα ξεχωριστά ο σχεδιασμός των ειδικών πολιτικών πραγματοποιούνταν στην βάση του προβληματισμού που εξέφρασε η ΟΚΕ, τότε η ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία υποδοχής θα είχε περισσότερες πιθανότητες να γίνει κάποτε πραγματικότητα. Πάντως, για έναν τέτοιο σχεδιασμό, η ενεργός συμμετοχή των εκπροσώπων των συνδικάτων των εργαζομένων και των κοινοτήτων των μεταναστών αποτελεί προϋπόθεση sine qua non για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού για όλες τις μειονεκτούσες ομάδες του πληθυσμού.

Η συμμετοχή των πρώτων στην πολυπληθή Εθνική Επιτροπή έχει, ήδη, προβλεφθεί. Δεν ισχύει, όμως, το ίδιο και για τους εκπροσώπους των μεταναστών. Με το πρόσχημα της απουσίας αντιπροσωπευτικού τριτοβάθμιου οργάνου των κοινοτήτων τους η παρουσία τους στις εργασίες και τις συνεδριάσεις της Επιτροπής δεν επετράπη, τελικά, έστω, υπό την ιδιότητα των παρατηρητών χωρίς δικαίωμα ψήφου, μολονότι το θεσμικό όργανο κοινωνικής διαβούλευσης της χώρας θεώρησε επιβεβλημένη την συμμετοχή τους στην Επιτροπή αυτή[14].

Αντί επιλόγου

Παρά τις συνεπείς προσπάθειες του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος από τις αρχές, ήδη, της δεκαετίας του ’90 ακόμη και σήμερα δεν έχουν τεθεί στέρεες βάσεις για μια ολοκληρωμένη μεταναστευτική πολιτική με μακροχρόνιο σχεδιασμό και με ευρεία κοινωνική συναίνεση. Δεν είναι δυνατόν σε ένα σύγχρονο κράτος για δεκαεπτά ολόκληρα χρόνια να μην είναι διαθέσιμο ένα σύστημα διαχείρισης δεδομένων που να παράγει σε μόνιμη βάση στατιστικά δεδομένα αξιόπιστα και κοινοποιήσιμα σε όλους τους ενδιαφερόμενους.

Ενδεικτική της προχειρότητας που διακρίνει τους υπευθύνους για την χάραξη της ελληνικής μεταναστευτικής πολιτικής είναι η διάταξη του άρθρου 6 του Ν.3536/2007, η οποία εισάγει την κατάργηση της προσκόμισης σύμβασης εργασίας για τους οικοδόμους, τις αποκλειστικές νοσοκόμες και το κατ’ οίκον απασχολούμενο προσωπικό, προκειμένου για την ανανέωση της άδειας διαμονής. Στην προαναφερθείσα ερμηνευτική εγκύκλιο του Νόμου

---

14. Το ίδιο, σελ. 9.

(με αριθμ. 30) αναφέρεται ότι οι συγκεκριμένοι εργαζόμενοι αδυνατούν να προσκομίσουν σύμβαση εργασίας *«εκ της φύσεως του επαγγέλματός τους και της εργασιακής τους σχέσης [...] καθόσον άλλωστε και βάσει της εργατικής νομοθεσίας δεν ενέχουν τέτοια υποχρέωση».*

Όμως, το προαιρετικό του έγγραφου τύπου της σύμβασης εργασίας ισχύει, σύμφωνα με την ελληνική εργατική νομοθεσία, για το σύνολο των επαγγελματικών κατηγοριών και δεν σχετίζεται με την φύση κανενός είδους εργασιακής σχέσης. Για τον λόγο αυτό, άλλωστε, τα ελληνικά συνδικάτα προτείνουν επίμονα ήδη από το 2000 την κατάργηση της υποχρέωσης προσκόμισης γραπτής σύμβασης εργασίας.

Γιατί έπρεπε να περάσουν τόσα χρόνια προκειμένου να ανακουφιστεί ένα τμήμα του μεταναστευτικού πληθυσμού; Πόσα ακόμη χρόνια θα χρειαστεί να περάσουν για τους υπόλοιπους μετανάστες, όχι μόνο σε σχέση με το συγκεκριμένο εμπόδιο, αλλά και για πολλά άλλα, όπως η υποχρέωση απόδειξης του ελάχιστου εισοδήματος, το οποίο έχει, ήδη, αρχίσει να αποτελεί αιτία απόρριψης μεγάλου αριθμού αιτήσεων για ανανέωση της άδειας διαμονής από Δήμους της Περιφέρειας Αττικής;

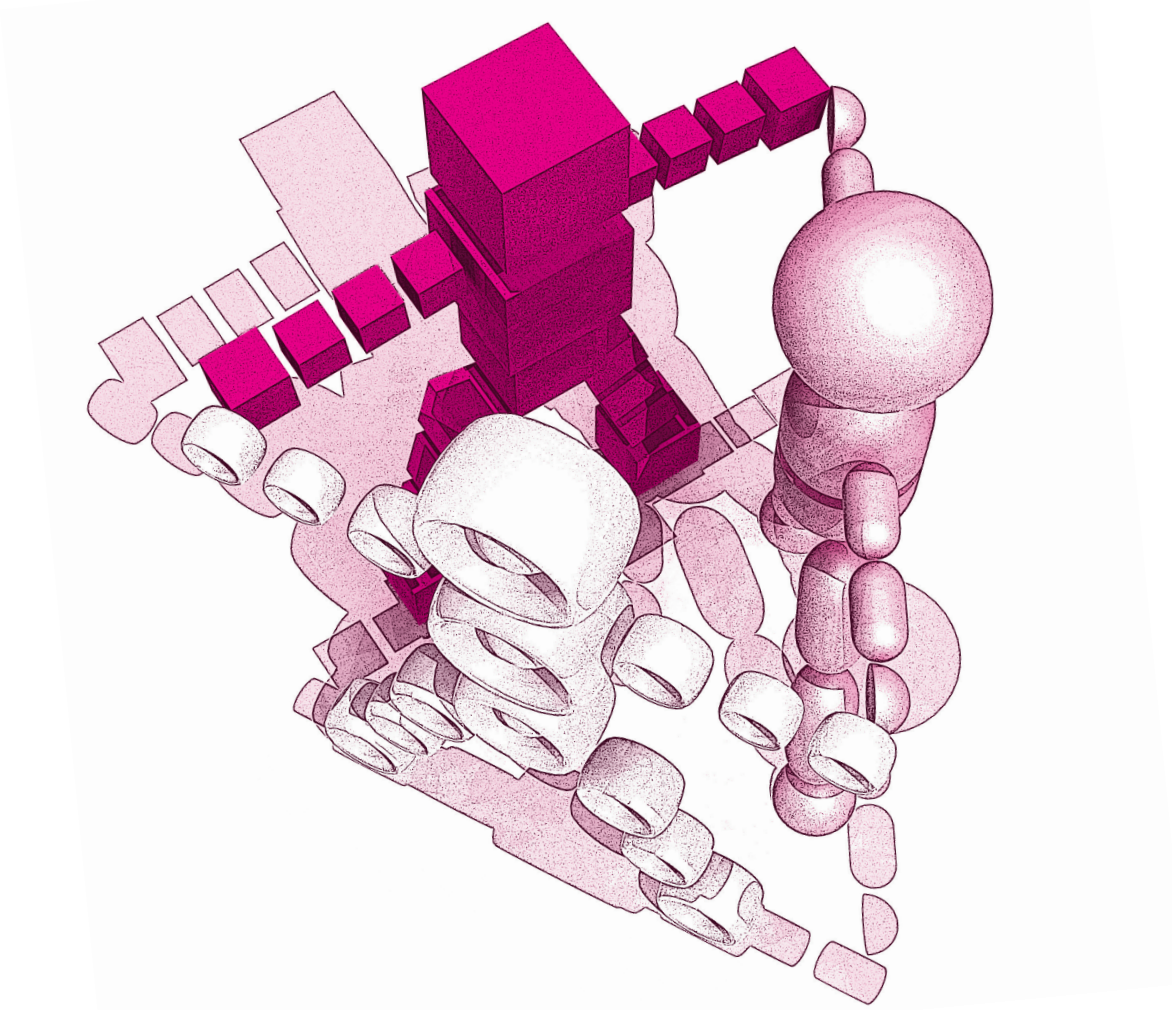

Η ΜΙΣΘΩΤΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ* ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

του Γιώργου Κρητικίδη

Στο παρόν άρθρο αποτυπώνεται η εξέλιξη της μισθωτής απασχόλησης τα τελευταία χρόνια στον ευρύτερο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας (από το 1999 μέχρι το 2006). Ερέθισμα για το εν λόγω άρθρο αποτέλεσε η διατήρηση της συμμετοχής του ευρύτερου δημόσιου τομέα στη μισθωτή απασχόληση της χώρας, συμμετοχή η οποία ξεπερνά το 1/3 των μισθωτών, παρόλο την σημαντική αύξηση και των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα την ίδια χρονική περίοδο.

Η συμμετοχή του ευρύτερου δημόσιου τομέα την περίοδο 1999-2006 κυμαίνεται γύρω στο 35,2% του συνόλου των μισθωτών, ενώ η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα κυμαίνεται αντίστοιχα περί το 64,8% των μισθωτών.

Τα ερωτήματα που τέθηκαν προς διερεύνηση είναι τα παρακάτω: Πως αυξάνεται κατ' έτος η μισθωτή απασχόληση στον ιδιωτικό και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα; Ποιοι είναι οι λόγοι όπου η συμμετοχή του ευρύτερου δημόσιου τομέα παραμένει αμετάβλητη; Τι φαίνεται να αλλάζει στις εργασιακές σχέσεις στον ευρύτερο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και πως επηρεάζει την απασχόληση, δηλαδή τι νέο φαινόμενο δείχνει ότι δημιουργείται όσον αφορά την απασχόληση του ευρύτερου δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα;

Ένα πρώτο θέμα που θα εξεταστεί είναι η διαχρονική συμμετοχή στην μισθωτή απασχόληση της οικονομίας του ευρύτερου δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Στην συνέχεια θα εξεταστούν οι συνιστώσες οι οποίες διαμορφώνουν την μισθωτή απασχόληση, μέσα από την διάκριση σε μόνιμη και προσωρινή απασχόληση, οι μεταβολές και τα αποτελέσματα που προέκυψαν την εν λόγω χρονική περίοδο. Τέλος, θα εξεταστεί η διαμόρφωση της μισθωτής απασχόλησης όπως αυτή προκύπτει μέσα από τις κατ' έτος «ροές απασχόλησης», υπό το πρίσμα των συνιστωσών (μόνιμης και προσωρινής) διαμόρφωσης της μισθωτής απασχόλησης στον ευρύτερο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, έχοντας ως βάση τον αριθμό των απασχολούμενων που διατήρησαν την εργασία τους το 1998.

Ένα πρώτο συμπέρασμα που προκύπτει από το διάγραμμα 1 είναι η μείωση της συμμετοχής του ευρύτερου δημόσιου τομέα ως ποσοστό στο σύνολο των μισθωτών, την εξεταζόμενη περίοδο και η σταθεροποίησή του σε ένα ποσοστό περί το 34,5% μετά το 2001. Υψηλή συμμετοχή του ευρύτερου δημόσιου τομέα παρατηρούμε μόνο στην αρχή της εξεταζόμενης περιόδου, το 2004, καθώς και κατά το τελευταίο έτος.

---

* *Ως Δημόσιος τομέας εκλαμβάνεται η απασχόληση σε: Δημόσια Υπηρεσία, ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ ή Δημόσιο Οργανισμό, Δήμο ή Κοινότητα ή Δημοτική Επιχείρηση, Δημόσια Επιχείρηση Κοινής Ωφέλειας, Κρατική Τράπεζα και τέλος Επιχειρήσεις ελεγχόμενες από το Δημόσιο.*

Η μόνιμη απασχόληση στον ευρύτερο δημόσιο τομέα από το 2001 και ύστερα παραμένει σταθερά γύρω στο 32,0% των μισθωτών, ενώ η προσωρινή απασχόληση μετά το 1999 αντιστοιχεί σχεδόν στο 3,0% του συνόλου των μισθωτών, με εξαίρεση το 2003.

Διάγραμμα 1

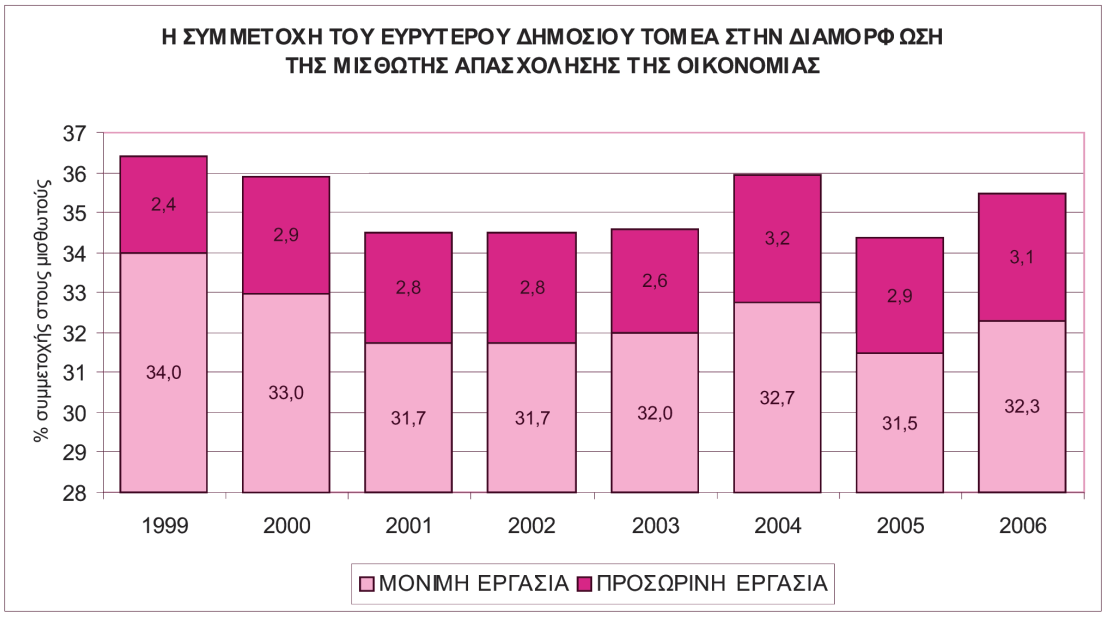

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ, 1999-2006 Β' τριμήνου. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

Διάγραμμα 2

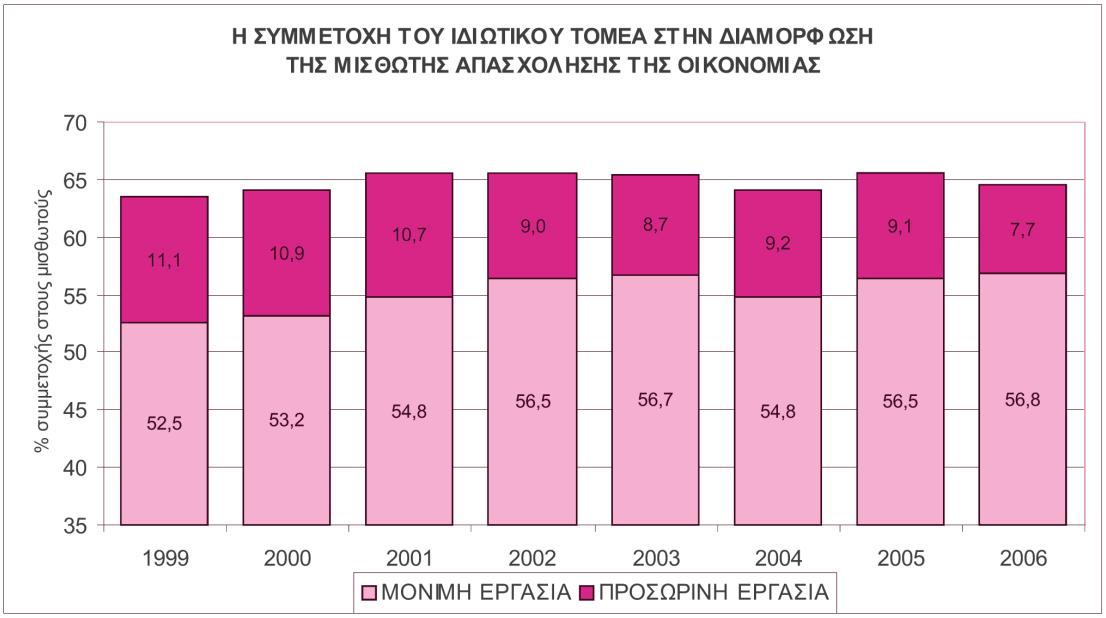

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ, 1999-2006 Β' τριμήνου. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

Στον αντίποδα των παραπάνω εξελίξεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα έχουμε τις εξελίξεις στους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας, διάγραμμα 2. Ειδικότερα, ο ιδιωτικός τομέας την εξεταζόμενη περίοδο παρουσιάζει τα υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής κατά τα έτη όπου ο ευρύτερος δημόσιος τομέας έχει αντίστοιχα τα μικρότερα ποσοστά συμμετοχής επί των μισθωτών.

Επίσης, διαπιστώνουμε μία συνεχή αυξανόμενη συμμετοχή των μόνιμα απασχολούμενων στον ιδιωτικό τομέα ως προς το σύνολο των μισθωτών της οικονομίας, με εξαίρεση το 2004, η οποία λαμβάνει την μεγαλύτερη τιμή (διάγραμμα 2) κατά το τελευταίο έτος (2006). Αντίθετα από τους μόνιμους, η συμμετοχή των προσωρινά απασχολούμενων του ιδιωτικού τομέα βαίνει συνεχώς μειούμενη με εξαίρεση τα έτη 2004 και 2005, ενώ κατά το τελευταίο έτος λαμβάνει την μικρότερη τιμή.

Η σταδιακή αύξηση της συμμετοχής των μόνιμα απασχολούμενων στον ιδιωτικό τομέα, η σταθεροποίηση των μόνιμα απασχολούμενων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα τα τελευταία χρόνια και αντίστοιχα η μείωση της συμμετοχής των προσωρινά απασχολούμενων στον ιδιωτικό τομέα με την σταθεροποίηση αυτών στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, διαπιστώνονται και από τα παρακάτω διαγράμματα 3 & 4 όπου αποτυπώνεται η συμμετοχή των δύο τομέων της οικονομίας στις συνιστώσες της μισθωτής απασχόλησης.

Διάγραμμα 3

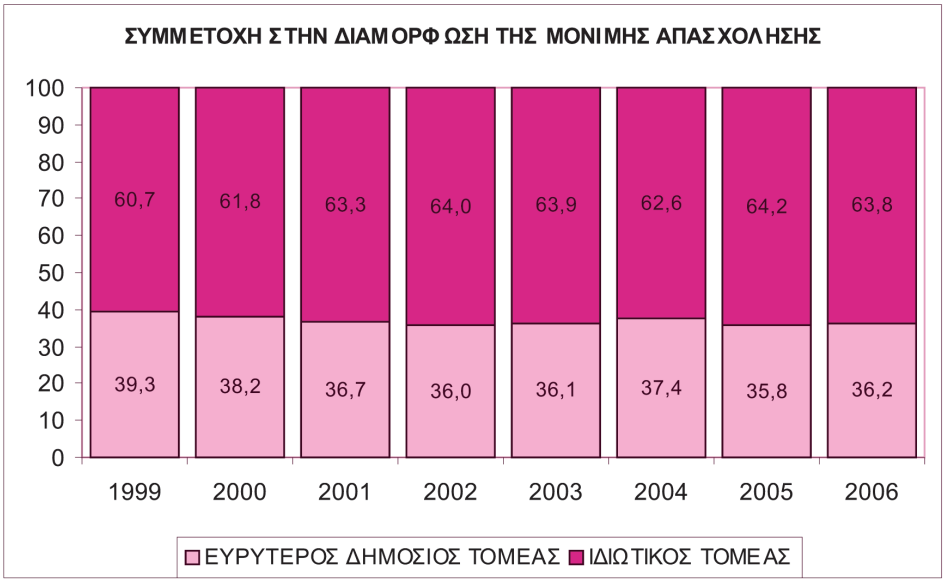

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ, 1999-2006 Β' τριμήνου. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

Από το παραπάνω διάγραμμα διαφαίνεται ότι η συμμετοχή των μόνιμα απασχολούμενων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα αν και μειώνεται κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες έναντι του 1999, εν τούτοις πάνω από 1 στους 3 μόνιμα απασχολούμενους εργάζεται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα την εξεταζόμενη περίοδο.

Διάγραμμα 4

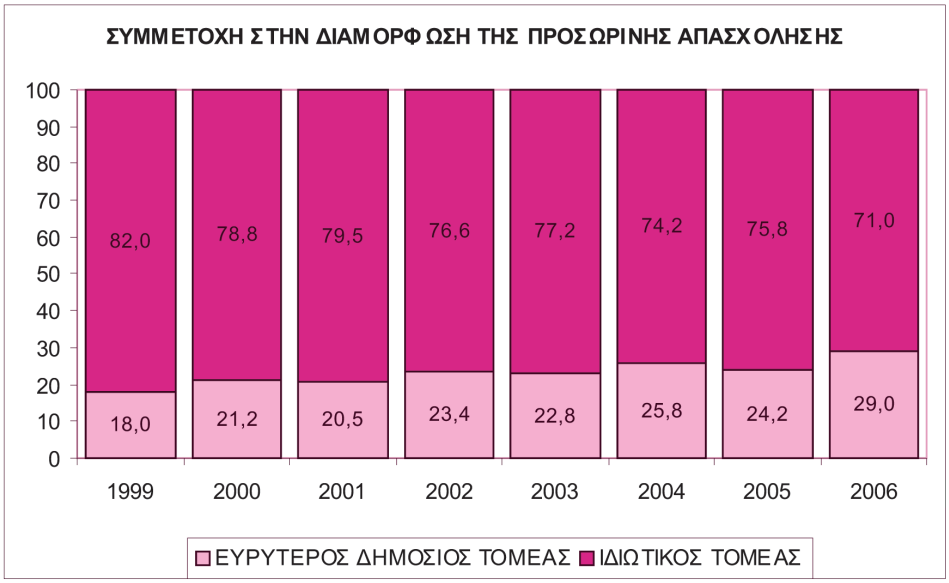

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ, 1999-2006 Β' τριμήνου. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

Όσον αφορά την συμμετοχή του ευρύτερου δημόσιου τομέα στους προσωρινά απασχολούμενους μισθωτούς την εν λόγω περίοδο, η αύξηση της συμμετοχής αυτών κατά 11 ποσοστιαίες μονάδες έναντι του 1999, χαρακτηρίζει τις εξελίξεις της μισθωτής απασχόλησης την εν λόγω περίοδο. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα τελευταία έτη, ένας στους τέσσερις προσωρινά απασχολούμενους εργάζεται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Ως κύριο χαρακτηριστικό της περιόδου μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ότι το ποσοστό τόσο των μόνιμα όσο και των προσωρινά απασχολούμενων, στον ευρύτερο δημόσιο αλλά και στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας τείνουν να συγκλίνουν προς τα αντίστοιχα μέσα ποσοστά του συνόλου των μισθωτών, διαγράμματα 5 & 6.

Διάγραμμα 5

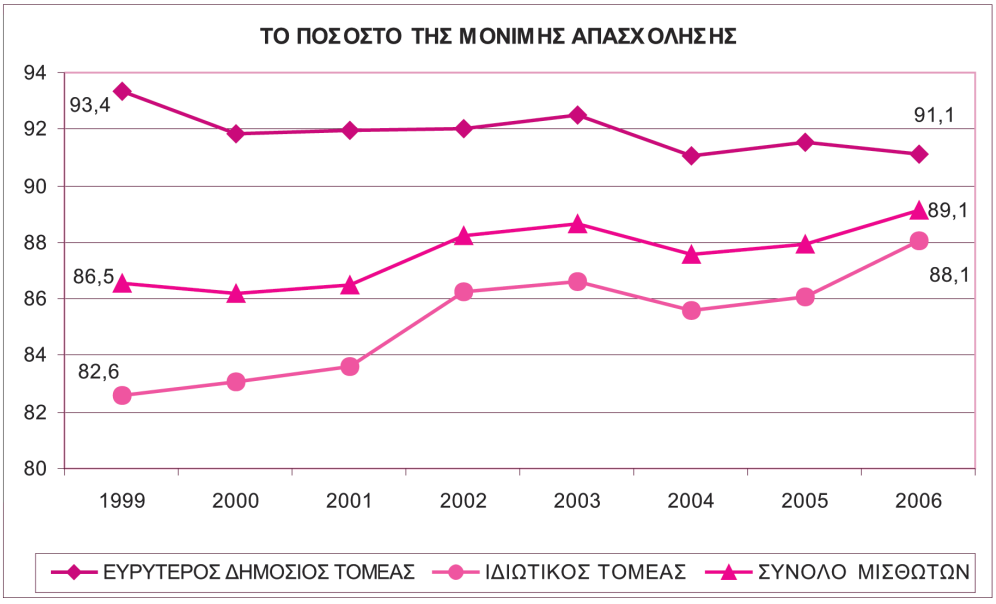

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ, 1999-2006 Β' τριμήνου. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

Ο ευρύτερος δημόσιος τομέας διαχρονικά διατηρεί μεγαλύτερη τιμή έναντι του μέσου της οικονομίας όσον αφορά το ποσοστό των μόνιμα απασχολούμενων ενώ ο ιδιωτικός τομέας διατηρεί μεγαλύτερη τιμή έναντι του μέσου όσον αφορά το ποσοστό των προσωρινά απασχολούμενων.

Διάγραμμα 6

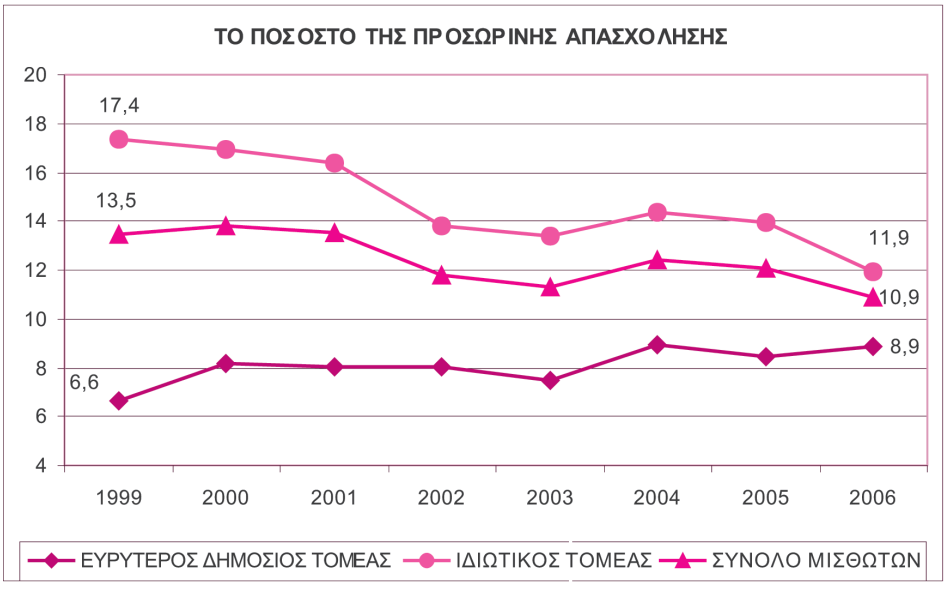

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ, 1999-2006 Β' τριμήνου. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

Οι αποκλίσεις (σε απόλυτες τιμές), έναντι των αντίστοιχων μέσων της οικονομίας στους μόνιμα και προσωρινά απασχολούμενους μισθωτούς, κατά το τελευταίο έτος, διαμορφώνονται σε δύο ποσοστιαίες μονάδες για τον ευρύτερο δημόσιο τομέα και μιας μονάδας για τον ιδιωτικό τομέα, έναντι 6,8 και 3,9 μονάδων αντίστοιχα που ήταν στην αρχή της περιόδου.

Η διαχρονική εξέλιξη των ως άνω ποσοστών του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας δείχνουν να είναι εντονότερες έναντι της διαχρονικής εξέλιξης των μέσων της οικονομίας και να ακολουθούν την μέση διαχρονική εξέλιξη.

Αντίθετα, τα ποσοστά μόνιμης και προσωρινής απασχόλησης στον ευρύτερο δημόσιο τομέα την εξεταζόμενη περίοδο, παρουσιάζουν μια σταθεροποίηση για μια περίοδο 3 ετών (2001-2002), κατόπιν ακολουθούν την μέση διαχρονική εξέλιξη των μέσων, ενώ διαφοροποιούνται από αυτήν κατά το τελευταίο έτος.

Μέσα από την κατ έτος εξέταση των ροών απασχόλησης αποτυπώνεται η διαδικασία με την οποία διαμορφώνεται ο συνολικός αριθμός των ατόμων που αποτελούν κάθε έτος το ανθρώπινο δυναμικό της εργασίας, δηλαδή το μέγεθος της απασχόλησης.

Το εν λόγω μέγεθος δεν παραμένει σταθερό κατά την διάρκεια του έτους αλλά υπόκειται σε μεταβολές, καθώς το μεγαλύτερο μέρος των απασχολούμενων συνεχίζει να απασχολείται διατηρώντας την εργασία που είχε κατά το προηγούμενο χρόνο, ενώ το υπόλοιπο εξέρχεται από την απασχόληση, δηλαδή μεταβάλλεται πλέον η κατάστασή του, εμπίπτοντας στις κατηγορίες είτε των ανέργων είτε των μη ενεργών (εκροές). Επιπλέον, στο χρονικό διάστημα το οποίο μεσολαβεί μεταξύ των ερευνών έχουν συντελεστεί ήδη μεταβολές, με αποτέλεσμα το μέγεθος των απασχολούμενων κατά τον προηγούμενο χρόνο να εμφανίζεται διαφοροποιημένο, από τον αριθμό των απασχολούμενων, του προηγούμενου έτους πάνω στον οποίο βασίζεται η ετήσια μεταβολή της απασχόλησης.

Το έλλειμμα που δημιουργείται στην απασχόληση λόγω της εξόδου από αυτήν, αναπληρώνεται με την είσοδο σε θέσεις εργασίας από άτομα που τον προηγούμενο χρόνο είτε ήταν άνεργα είτε ανήκαν στον μη ενεργό πληθυσμό (εισροές).

Η διαμόρφωση δηλαδή, του κατ' έτους μεγέθους των απασχολούμενων προκύπτει ως αποτέλεσμα του αθροίσματος όσων διατήρησαν την εργασία τους από τον προηγούμενο χρόνο και των εισροών σε θέσεις εργασίας, δηλαδή στην απασχόληση, από τις κατηγορίες των ανέργων και των μη ενεργών.

Στο εν λόγω άρθρο εξετάζουμε την διαμόρφωση της μισθωτής απασχόλησης έχοντας ως βάση τον αριθμό των απασχολούμενων που διατήρησαν την εργασία τους το 1998[1], σε ευρύτερο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, όπου μαζί με τις εισροές που έγιναν αποτέλεσαν τον συνολικό αριθμό

---

1 Λόγω αλλαγής του τρόπου διεξαγωγής της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού από το έτος 1998, βάση του Κανονισμού (ΕC) 577/1998, σε τριμηνιαία από ετήσια βάση, δεν χρησιμοποιήσαμε τα στοιχεία του 1998 αλλά του αμέσως

των μισθωτών του 1999 στους εν λόγω τομείς της οικονομίας.

Η διαμόρφωση της μισθωτής απασχόλησης στον ευρύτερο δημόσιο τομέα όπως αυτή προκύπτει μέσα από την εξέταση των «ροών απασχόλησης δίνεται στο παρακάτω διάγραμμα 7.

Διάγραμμα 7

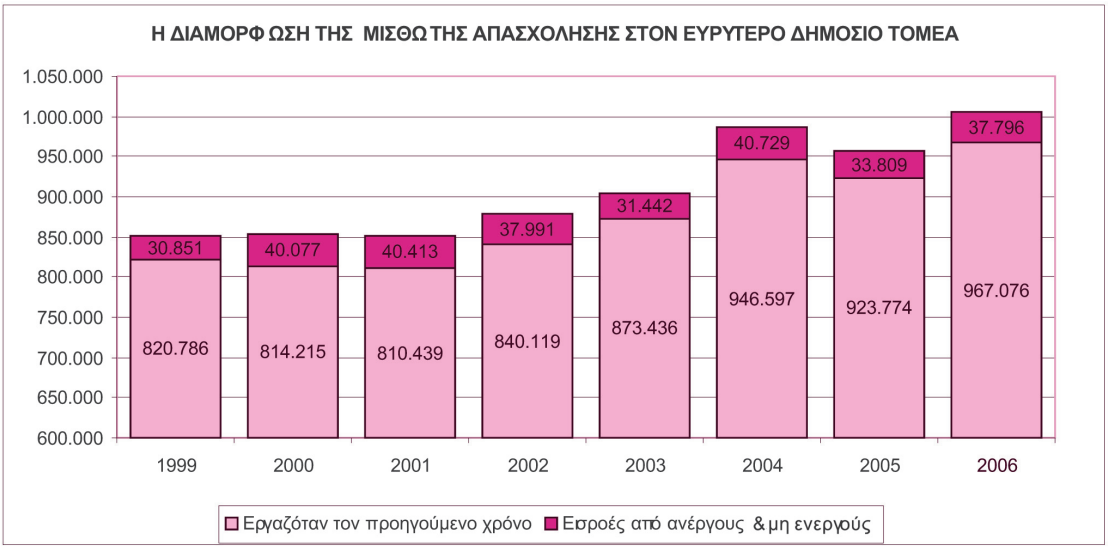

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ, 1999-2006 Β' τριμήνου. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

Όπως διαπιστώνουμε ο αριθμός των εργαζομένων που διατήρησαν την απασχόλησή τους από τον προηγούμενο χρόνο μειωνότανε κατά τα δύο πρώτα έτη της περιόδου, ενώ από το 2002 και μετά αυξάνεται μέχρι σήμερα, με εξαίρεση το έτος 2005. Ως προς τον αριθμό των ατόμων που εισήλθαν στην απασχόληση του ευρύτερου δημόσιου τομέα αυτά αυξάνονται αντίστοιχα τα δύο πρώτα έτη της περιόδου καθώς επίσης το 2004 και κατά το τελευταίο έτος.

Στην διαμόρφωση της μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα ο αριθμός των εργαζομένων που διατήρησαν την απασχόλησή τους από τον προηγούμενο χρόνο διαχρονικά αυξάνεται (διάγραμμα 8). Τα άτομα που εισήλθαν στην απασχόληση αυξάνονται, επίσης, κατά τα δύο πρώτα έτη της περιόδου, όπως και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, το 2004 και το 2005, ενώ κατά το τελευταίο έτος έχουν την μικρότερη τιμή της περιόδου.

επομένου έτους. Θεωρήσαμε ότι για τις ανάγκες του άρθρου και την εξέταση της διαμόρφωσης του μεγέθους των απασχολούμενων μέσω των «ροών απασχόλησης», η διαχρονική σειρά των στοιχείων από το 1999 μέχρι σήμερα μας δίνει ως έτος βάσης υπολογισμού το πρώτο έτος της αλλαγής του τρόπου διεξαγωγής της έρευνας, με αποτέλεσμα τα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν να καλύπτουν όλη την χρονική περίοδο από την αλλαγή του τρόπου διεξαγωγής της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού.

Διάγραμμα 8

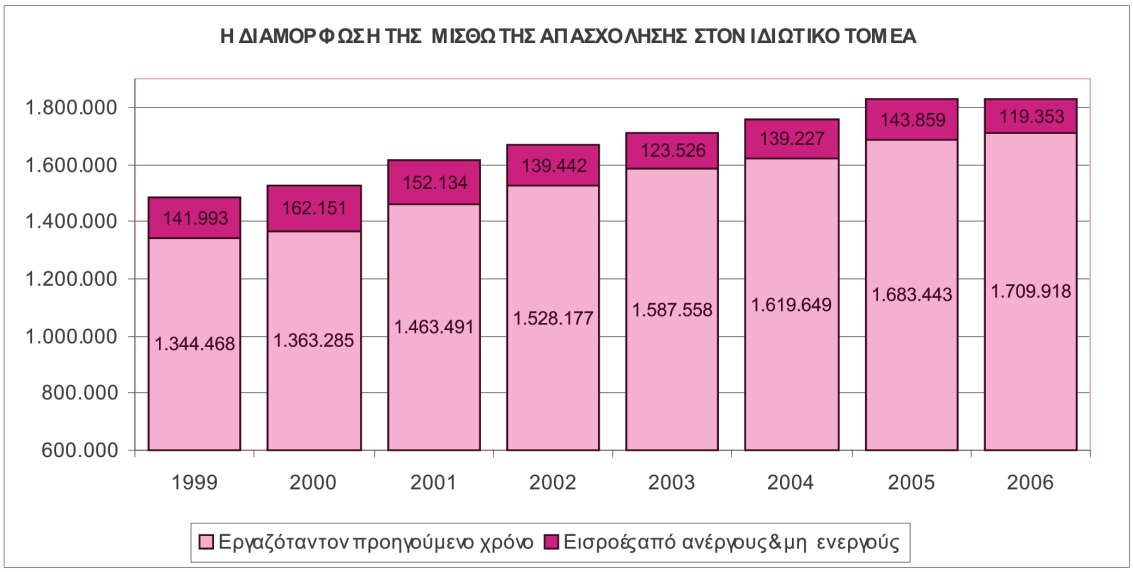

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ, 1999-2006 Β' τριμήνου. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

Εξετάζοντας την συμμετοχή των εισροών στην διαμόρφωση της μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα (διάγραμμα 9), διαπιστώνουμε ότι:

- για μεν τον ιδιωτικό τομέα το σημαντικό μερίδιο που κατείχαν οι εισροές στην αρχή της περιόδου να μειώνεται κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες κατά το τελευταίο έτος σε σχέση με το μεγαλύτερο μερίδιο της εξεταζόμενης περιόδου,

- για δε τον ευρύτερο δημόσιο τομέα το μερίδιο των εισροών στην διαμόρφωση της απασχόλησης να είναι μεγαλύτερο, έναντι του αρχικού της περιόδου, μέχρι το 2002 και κατόπιν να σταθεροποιείται περίπου σε ανάλογο ποσοστό με αυτό του αρχικού, με εξαίρεση το 2004.

- τέλος, καθώς το μεγαλύτερο μέρος των εισροών κατευθύνεται προς τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, η διαχρονική εξέλιξη της συμμετοχής των εισροών στο σύνολο της μισθωτής απασχόλησης ακολουθεί την εξέλιξη του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας, επηρεαζόμενη όμως από την διαφορετική πορεία της συμμετοχής του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Διάγραμμα 9

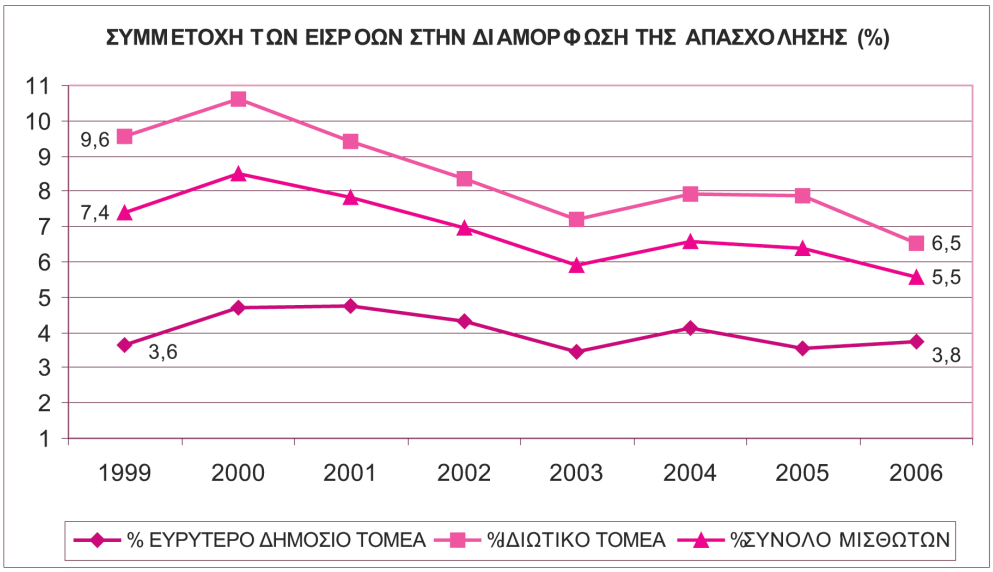

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ, 1999-2006 Β' τριμήνου. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

Αποτέλεσμα των διαφορετικών τάσεων που επικράτησαν την εν λόγω περίοδο, μεταξύ ιδιωτικού και ευρύτερου δημόσιου τομέα, ως προς την συμμετοχή των εισροών στην διαμόρφωση της μισθωτής απασχόλησης του κάθε τομέα, έχουμε την σταθεροποίηση όσον αφορά την συμμετοχή των εισροών προς τον ευρύτερο δημόσιο τομέα ως ποσοστό στην διαμόρφωση της μισθωτής απασχόλησης στην οικονομία, σε αντίθεση με τον ιδιωτικό τομέα όπου το αντίστοιχο ποσοστό φθίνει (διάγραμμα 10).

Διάγραμμα 10

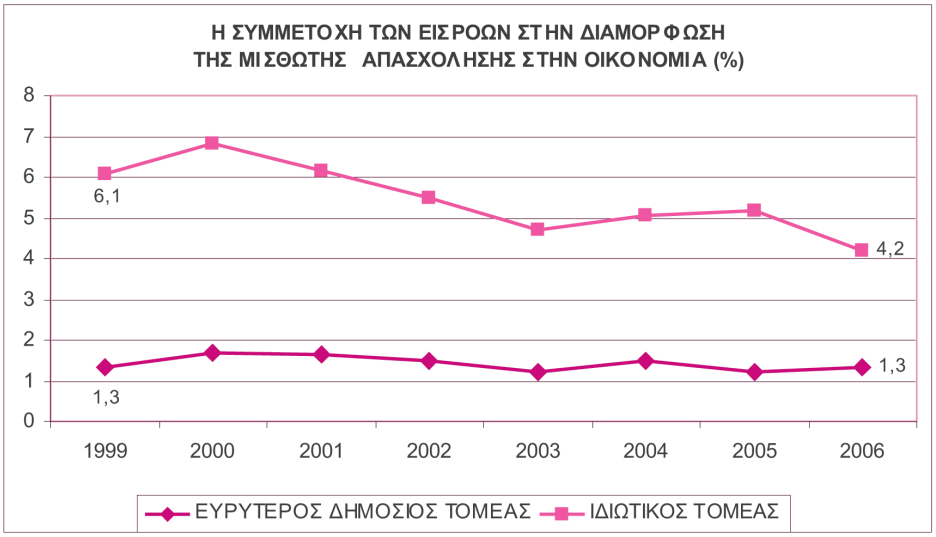

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ, 1999-2006 Β' τριμήνου. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

Εξετάζοντας την διαμόρφωση της μισθωτής απασχόλησης στον ευρύτερο δημόσιο τομέα (διαγράμματα 11 και 12), ως αποτέλεσμα της παραμονής στην εργασία από το προηγούμενο χρόνο και των εισροών στην απασχόληση μέσα από την διάκριση μόνιμης και προσωρινής απασχόλησης διαπιστώνουμε τα παρακάτω:

- ο αριθμός όσων διατήρησαν την απασχόλησή τους από τον προηγούμενο χρόνο για μεν τους απασχολούμενους με μόνιμη απασχόληση αυξάνεται από το 2002 και μετά μέχρι σήμερα, με εξαίρεση το 2005, ενώ στους προσωρινά απασχολούμενους ο αριθμός τους αυξάνεται από την αρχή της περιόδου, με εξαίρεση το 2005.

Διάγραμμα 11

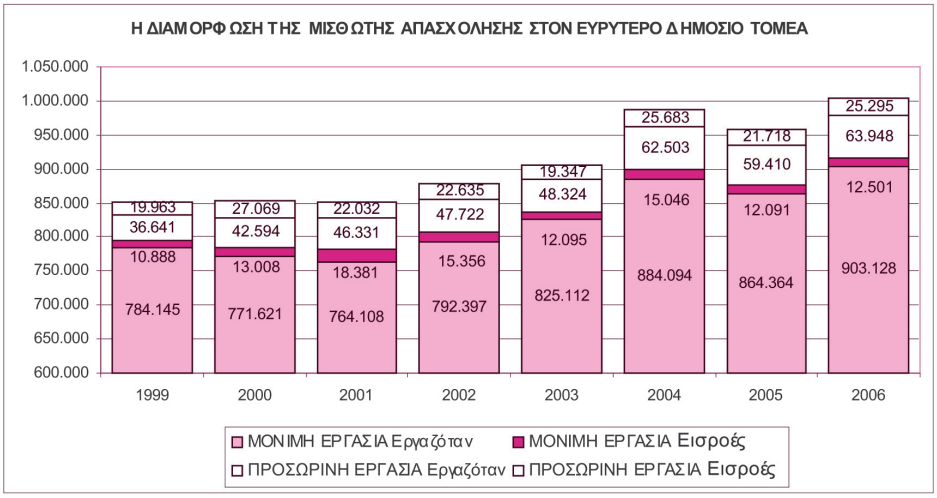

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ, 1999-2006 Β' τριμήνου. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

Διάγραμμα 12

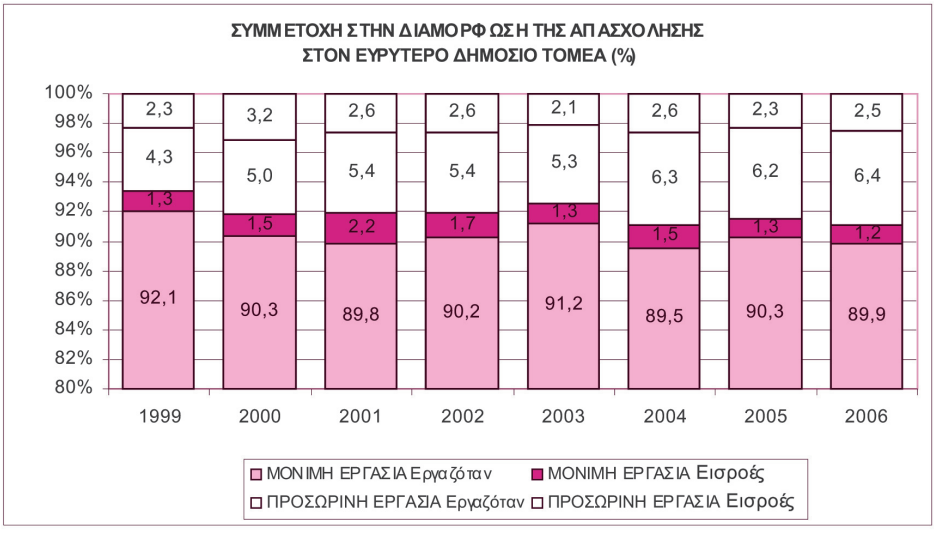

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ, 1999-2006 Β' τριμήνου. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

- ο αριθμός όσων εισήλθαν στην απασχόληση με σχέση μόνιμης απασχόλησης αυξάνεται κατά τα δύο πρώτα έτη της περιόδου ενώ μετά το 2002 παραμένει σταθερός, με εξαίρεση το 2004, ενώ ο αριθμός όσων εισήλθαν στην απασχόληση ως προσωρινά απασχολούμενοι, κατά το 2000, λαμβάνει την μεγαλύτερη τιμή και μπορούμε να πούμε ότι ο αριθμός τους αυξάνεται από την αρχή της περιόδου, με εξαίρεση το 2003 & το 2005.

Εκφραζόμενα ως ποσοστό επί του συνολικού αριθμού του ευρύτερου δημόσιου τομέα τα παραπάνω ετήσια δεδομένα παρατηρούμε ότι:

- το μερίδιο των μόνιμα απασχολούμενων που διατήρησαν την απασχόλησή τους από τον προηγούμενο χρόνο παραμένει διαχρονικά σταθερό με εξαίρεση το 1999 και το 2003 σ' ένα επίπεδο γύρω στο 90,0% των απασχολούμενων σε αυτόν.

- το μερίδιο των προσωρινά απασχολούμενων που διατήρησαν την απασχόλησή τους από τον προηγούμενο χρόνο διαχρονικά αυξάνεται.

- το μερίδιο όσων εισήλθαν στην απασχόληση ως μόνιμα απασχολούμενοι παραμένει σταθερό μετά το 2003, ενώ όσων εισήλθαν στην απασχόληση ως προσωρινά απασχολούμενοι υπόκειται σε αυξομειώσεις.

Εξετάζοντας την διαμόρφωση της μισθωτής, απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα, (διάγραμμα 13), ως αποτέλεσμα της παραμονής στην εργασία από το προηγούμενο χρόνο και των εισροών στην απασχόληση μέσα από την διάκριση μόνιμης και προσωρινής απασχόλησης διαπιστώνουμε τα παρακάτω:

- ο αριθμός όσων διατήρησαν την απασχόλησή τους από τον προηγούμενο χρόνο για μεν τους απασχολούμενους με μόνιμη απασχόληση διαχρονικά αυξάνεται, ενώ στους προσωρινά απασχολούμενους ο αριθμός τους υπόκειται σε αυξομειώσεις μέχρι το 2003, εν συνεχεία αυξάνεται ενώ στο τέλος της περιόδου μειώνεται ξανά.

Διάγραμμα 13

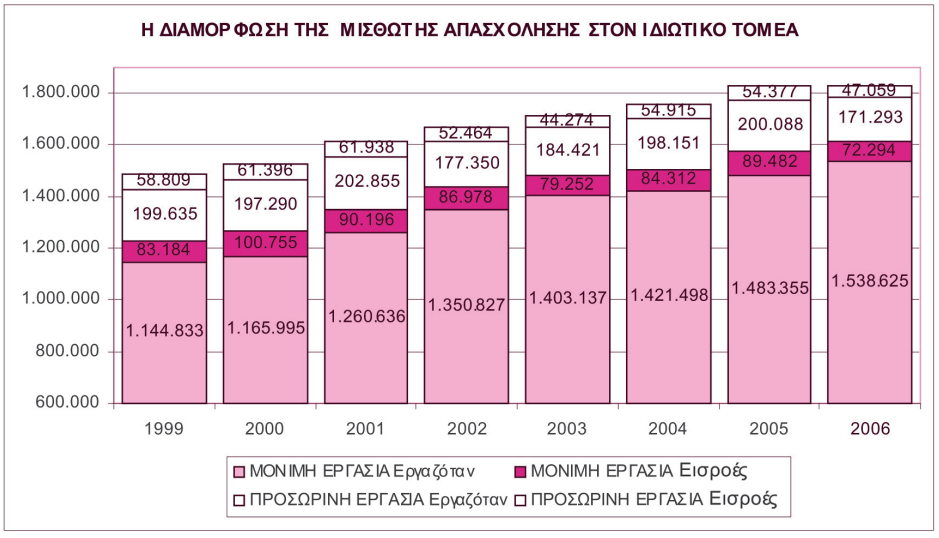

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ, 1999-2006 Β' τριμήνου. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

- ο αριθμός όσων εισήλθαν στην απασχόληση του ιδιωτικού τομέα με μόνιμη απασχόληση υπόκειται σε αυξομειώσεις μέχρι το 2003, εν συνεχεία αυξάνεται και στο τέλος της περιόδου μειώνεται ξανά, ενώ ο αριθμός όσων εισήλθαν στην απασχόληση ως προσωρινά απασχολούμενοι αυξάνεται μέχρι το 2001 και εν συνεχεία υπόκειται σε αυξομειώσεις μέχρι το τέλος της περιόδου.

Διάγραμμα 14

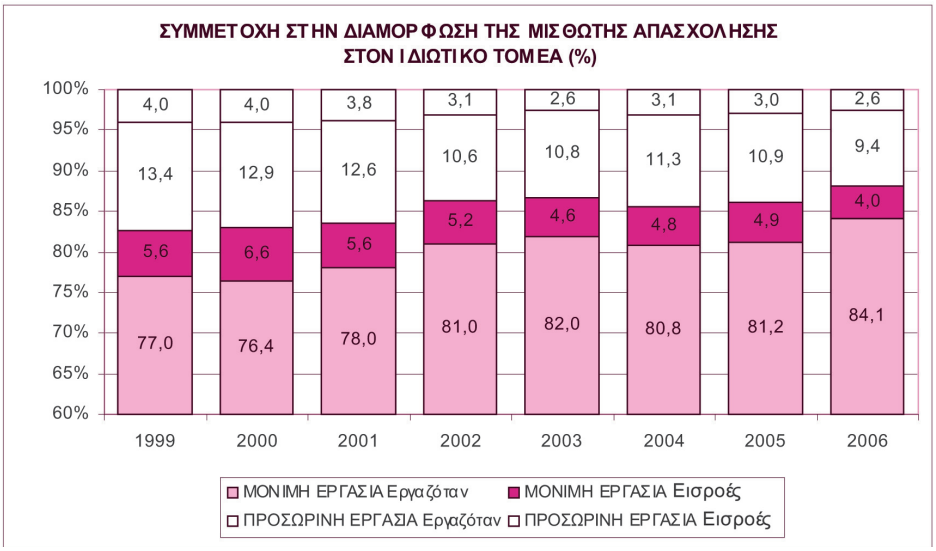

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ, 1999-2006 Β' τριμήνου. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

Εκφραζόμενα ως ποσοστό (διάγραμμα 14) επί του συνολικού αριθμού του ιδιωτικού τομέα τα παραπάνω ετήσια δεδομένα παρατηρούμε ότι:

- το μερίδιο των μόνιμα απασχολούμενων που διατήρησαν την απασχόλησή τους από τον προηγούμενο χρόνο σε σχέση με την αρχή της περιόδου αυξήθηκε κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες, αυξάνεται κυρίως μετά το 2000 ενώ το τελευταίο έτος λαμβάνει την μεγαλύτερη τιμή.

- αντίθετα, το μερίδιο των προσωρινά απασχολούμενων που διατήρησαν την απασχόλησή τους από τον προηγούμενο χρόνο διαχρονικά μειώνεται λαμβάνοντας το τελευταίο έτος την μικρότερη τιμή.

- το μερίδιο όσων εισήλθαν στην απασχόληση, τόσο ως μόνιμα απασχολούμενοι όσο και ως προσωρινά απασχολούμενοι, υπόκειται σε αυξομειώσεις.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι η διατήρηση της συμμετοχής του ευρύτερου δημόσιου τομέα πάνω από το 1/3 της μισθωτής απασχόλησης της χώρας οφείλεται κυρίως στην αύξηση της συμμετοχής των προσωρινά απασχολούμενων οι οποίοι έχουν διατηρήσει την εργασία τους από τον προηγούμενο χρόνο και δευτερευόντως στην διατήρηση της συμμετοχής των

μόνιμα απασχολούμενων που διατήρησαν την εργασία τους.

Αντίθετα στον ιδιωτικό τομέα η διατήρηση της συμμετοχής του οφείλεται αποκλειστικά στην αύξηση της συμμετοχής των μόνιμα απασχολούμενων, οι οποίοι έχουν διατηρήσει την εργασία τους από τον προηγούμενο χρόνο.

Επιπρόσθετα, η σύγκλιση προς τα μέσα ποσοστά της οικονομίας των μόνιμα και προσωρινά απασχολούμενων σε ιδιωτικό και σε ευρύτερο δημόσιο τομέα είναι ένα ακόμη χαρακτηριστικό της περιόδου, όπου επικουρικά ενισχύει τα παραπάνω, ενώ καταδεικνύει επίσης το γεγονός της διεύρυνσης του μεγέθους της προσωρινής απασχόλησης στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό των εξελίξεων της περιόδου στην μισθωτή απασχόληση της χώρας είναι η διαχρονική αύξηση της συμμετοχής του μεριδίου που ο ευρύτερος δημόσιος τομέας λαμβάνει ως προς τις εισροές προς την απασχόληση των ατόμων που τον προηγούμενο χρόνο ήταν άνεργοι, (διάγραμμα 15).

Διάγραμμα 15

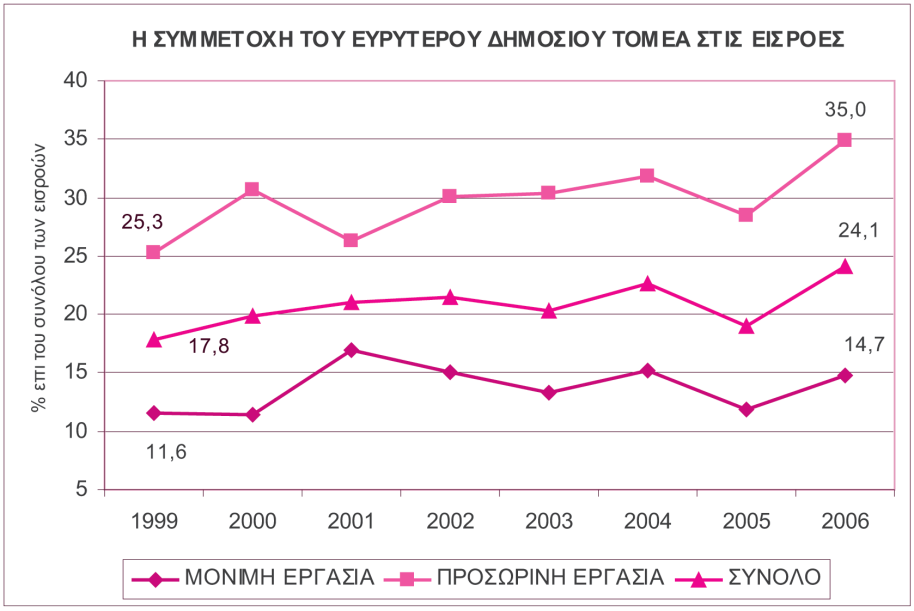

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΕΔ, 1999-2006 Β' τριμήνου. Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης).

Ειδικότερα, κατά το τελευταίο έτος ο ευρύτερος δημόσιος τομέας απορρόφησε το 1/4 σχεδόν όσων εισήλθαν στην μισθωτή απασχόληση (μετά το 2000 απορροφούσε περί το 1/5 αυτών περίπου), στους προσωρινά δε απασχολούμενους απορρόφησε το 35,0% όσων εισήλθαν με αυτήν την μορφή απασχόλησης (απορροφούσε περί το 30,0% αυτών περίπου μετά το 2000), ενώ στους μόνιμα απασχολούμενους το ποσοστό διατηρείται σταθερό γύρω στο 15,0% μετά το 2001.

Δραστηριότητες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

28 Μαρτίου 2007.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ σε συνεργασία με την Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδας, διοργάνωσαν ημερίδα στην Πρέβεζα, με θέμα: «Οι προοπτικές της κοινωνικής ασφάλισης των εκπαιδευτικών». Το θέμα εισηγήθηκε ο Γιώργος Ρωμανιάς, Επιστημονικός Σύμβουλος του ΙΝΕ.

20-21 Απριλίου 2007.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Γ. Ρωμανιάς) σε διημερίδα που διοργάνωσε το Διαδημοτικό Δίκτυο Υγείας με έδρα το Δήμο Αμαρουσίου για την προληπτική ιατρική. Το Θέμα εισήγησης του εκπροσώπου του ΙΝΕ ήταν: «Οι προοπτικές της προληπτικής ιατρικής στην Αττική και ο ρόλος των συνδικάτων.

2 Μαΐου 2007.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ σε συνεργασία με την Γ' ΕΛΜΕ Αττικής, διοργάνωσαν ημερίδα στο σχολικό συγκρότημα της Γκράβας στην Αθήνα με θέμα: «Οι προοπτικές της κοινωνικής ασφάλισης των δημοσίων υπαλλήλων». Το θέμα εισηγήθηκε ο Γιώργος Ρωμανιάς, Επιστημονικός Σύμβουλος του ΙΝΕ.

3 Μαΐου 2007.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ σε συνεργασία με το Νομαρχιακό παράρτημα της ΑΔΕΔΥ, διοργάνωσαν ημερίδα στην Βέροια με θέμα: «Οι προοπτικές της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα και την Ευρώπη». Το θέμα εισηγήθηκε ο Γιώργος Ρωμανιάς, Επιστημονικός Σύμβουλος του ΙΝΕ.

7 Μαΐου 2007.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ σε συνεργασία με τη Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδος διοργάνωσε στην Λαμία ημερίδα με θέμα: «Η κοινωνική ασφάλιση των εκπαιδευτικών». Το θέμα εισηγήθηκε ο Γιώργος Ρωμανιάς, Επιστημονικός Σύμβουλος του ΙΝΕ.

21-24 Μαΐου.

Ο Επιστημονικός Διευθυντής του ΙΝΕ Καθηγητής Σάββας Ρομπόλης, συμμετείχε στην αντιπροσωπεία της ΓΣΕΕ, επικεφαλής της οποίας ήταν ο Πρόεδρος της ΓΣΕΕ, Γιάννης Παναγόπουλος και συμμετείχε στις εργασίες του 11ου Συνεδρίου της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συνδικάτων. Οι εργασίες του Συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν στη Σεβίλλη της Ισπανίας.

7 Ιουνίου 2007.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Α. Καψάλης) στην συνεδρία συγκρότησης της Εθνικής Επιτροπής για την Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών, ως μέλος της ομάδας των αντιπροσώπων της ΓΣΕΕ στην Επιτροπή αυτή.

11 Ιουνίου 2007.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ συμμετείχε (Γ. Κουζής) σε σεμινάριο συνδικαλιστικής επιμόρφωσης που διοργάνωσε το Πολυκέντρο της ΑΔΕΔΥ. Το θέμα εισήγησης του Επιστημονικού Συμβούλου του ΙΝΕ ήταν «Βασικές αξίες του Συνδικαλιστικού Κινήματος».

11 Ιουνίου 2007.

Ο Επιστημονικός Σύμβουλος του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, Πέτρος Λ. Ρυλμόν, συμμετείχε στη συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Στη συνεδρίαση συμμετείχε επίσης και ο Ευάγγελος Μουτάφης, Οικονομικός Γραμματέας της Συνομοσπονδίας όπου παρουσίασε τις θέσεις της ΓΣΕΕ.

21-22 Ιουνίου 2007.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Α. Καψάλης) σε ημερίδες της Πανελλήνιας Ομοσπονδία Εργατοϋπαλλήλων Μετάλλου στον Βόλο και στην Θεσσαλονίκη αντίστοιχα. Θέμα της εισήγησής του ήταν «Εργασιακές σχέσεις και ευέλικτες μορφές απασχόλησης στον κλάδο του Μετάλλου».

29 Ιουνίου 2007.

Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ συμμετείχε (Α. Καψάλης) σε ημερίδα που διοργάνωσε το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών με θέμα: «Συμμετοχή και δημοκρατία στην Ευρώπη» και στο πλαίσιο της ειδικότερης θεματικής, «Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην νέα πολιτική ατζέντα».